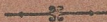

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ
ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΟΡΤΑΣΤΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ 77.

1906

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Πρόεδρος Α. ΒΙΚΕΛΑΣ

Α. ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ, αντιπρόεδρος	Α. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ
Μ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ	Π. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
Α. ΜΑΤΣΙΣ	Ε. ΡΩΜΑΝΟΣ
Γ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ	Γ. Σ. ΣΤΡΕΪΤ

Γραμματεὺς Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

(Διατάξεις ἐκ τοῦ νέου Καταστατικοῦ, ψηφισθέντος ὑπὸ
τῆς Γεν. Συνελεύσεως τῶν ἑταίρων τὴν 23 Ἰα-
νοαρίου 1903.)

Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου εἶναι ἡ διὰ τῆς διαδόσεως ὠφελίμων γνώσεων
ἠθικῆ καὶ πνευματικῆ μὲναι τοῦ λαοῦ. Ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιδιώκεται
διὰ τῆς δημοσιεύσεως καὶ τῆς διαδόσεως καταλλήλων βιβλίων, πινάκων,
εἰκόνων, διδακτικῶν ὀργάνων, διὰ τῆς ἰδρύσεως Ἐκπαιδευτικοῦ Μουσείου
καὶ Παιδαγωγικῆς Βιβλιοθήκης, ἔτι δὲ διὰ παντός ἄλλου μέσου, τὸ ὅποιον
ἤθελε κριθῆ πρόσφορον ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου.

—Τὸν Σύλλογον διοικεὶ ἑνεαμελὲς Συμβούλιον, ἀνανεούμενον κατὰ διε-
τίαν ὡς πρὸς τὸ ἐν τρίτον τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἐξερχομένων διὰ κληρώσεως.

—Οἱ ἑταῖροι, προτεινόμενοι ὑπὸ ἑνὸς τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ
γενόμενοι δεκτοί, συνεισφέρουσιν ἐτησίως ἀνὰ δρ. 20, λαμβάνουσι δὲ
ἀνὰ ἐν ἀντίστοιχον τῶν μηνιαίων δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου. Διαρκεῖς
ἑταῖροι θεωροῦνται οἱ καταβάλλοντες ἐφ' ἅπαξ δραχμὰς 300 τοῦλάχιστον,
ἀναγράφονται δὲ εὐεργέται οἱ προσφέροντες δραχμὰς 600 τοῦλάχιστον. Τὸ
Συμβούλιον δύναται νὰ ὀνομάσῃ διαρκεῖς ἑταίρους, τιμῆς ἕνεκεν, καὶ τοὺς
παρασχόντας ἐξαιρετικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸν Σύλλογον.

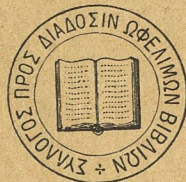
—Τὰ ἀποτελοῦντα τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Μοσεῖον καὶ τὴν Παιδαγωγικὴν
Βιβλιοθήκην θεωροῦνται ἀναπαλλοτρίωτα, πλὴν τῶν διπλῶν, ὧν ἐπιτρέ-
πεται ἡ ἀνταλλαγὴ καὶ ἡ ἐκποίησις τῇ ἐγχείρει τοῦ Συμβουλίου. Ἐν περι-
πτώσει δὲ διαλύσεως τοῦ Συλλόγου, τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Μοσεῖον, ἡ Παι-
δαγωγικὴ Βιβλιοθήκη καὶ ἡ λοιπὴ περιουσία αὐτοῦ περιέρχονται εἰς τὴν
κυριότητα τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΟΡΤΑΣΤΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1906

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΑΛΟΓΟΥ

ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΡΙΘ. 77 — ΜΑΪΟΣ 1906

Βασιλική Τυπογραφία Ῥαφάνη-Παπαγεωργίου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μία τῶν ὠφελίμων καὶ ἀναγκαιοτάτων γνώσεων διὰ τὸν λαὸν εἶναι, κατ' ἐμέ, καὶ ἡ γνώσις τῶν χριστιανικῶν ἐορτῶν, περὶ τῶν ὁποίων τσαυτὴ ἄγνοια ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς πολλοῖς, ὥστε ὄχι μόνον τὰς ὑποθέσεις των καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν αὐταὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐθεοπίσθησαν, ἀγνοοῦν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους, καθ' ὧς ἐορτάζεται ἐκάστη.

Αἱ θρησκευτικαὶ ἐορταὶ εἶναι οἱ ἠθικοὶ δεσμοί, οἱ ὅποιοι συνδέουν ἀδιαρρήκτως τοὺς ὑπὸ τὸ αὐτὸ θρησκευτικὸν δόγμα διαβιοῦντας λαοὺς, ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος. Ἡ δὲ ἀκριβὴς γνώσις καὶ ἡ εὐλαβὴς τήρησις τῶν ἐορτῶν συντελεῖ ὄχι μόνον εἰς τὴν διηνεκῆ ἐξέγερσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διάσωσιν τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων. Ἀπόδειξις τοῦτου εἶναι ὁ Ἰουδαϊκὸς λαός, ὁ ὁποῖος καίπερ διεσπαρμένος ἀπὸ τοσοῦτων αἰῶνων εἰς τὰ τετραπέρατα μέρη τῆς γῆς, διὰ τῆς ἀδοτηρᾶς τηρήσεως τοῦ Σαββάτου καὶ τῶν ἄλλων θρησκευτικῶν ἐορτῶν καὶ τύπων κατώρθωσε μετὰ τοῦ πατρῷου θρησκευματος νὰ διασώσῃ καὶ τὸν ἐθνισμὸν του ὡς τιμαλφὲς κειμήλιον, τὸ ὁποῖον παρὰ τῶν προγόνων του παρέλαβε.

Καὶ ὁ χριστιανισμὸς δὲν ἤθελε κατισχύσει τόσο

εὐχερῶς τῆς πολυθείας, ἐὰν δὲν ἀντικαθίστα τὰς ἐθνικὰς εορτάς, πρὸς τὰς ὁποίας ὁ Ἑλληνικὸς καὶ Ῥωμαϊκὸς λαὸς ἦσαν ἀναποσπάστως συνδεδεμένοι, διὰ χριστιανικῶν.

Ὑπὸ τοιούτων σκέψεων δομώμενος προέβην εἰς τὴν συγγραφήν τοῦ παρόντος μικροῦ βιβλίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτίθενται ἐν δυνατῇ συντομίᾳ αἱ ὑποθέσεις τῶν δι' ἀργίας ἐπισημοτέρων θρησκευτικῶν εορτῶν, τὸ ἱστορικόν των, καὶ τὰ ἐγκώμια, διὰ τῶν ὁποίων γεραίρει αὐτὰς ἡ Ἐκκλησία.

Ἐν Πολυγύρῳ τῆς Μακεδονίας κατὰ Ἰανουάριον 1906.

Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΟΡΤΑΣΤΗΣ

Α΄ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

Ἱστορική ἀποφίσι καὶ διαίρεισι αὐτῶν.

Πρώτη εορτάσιμος ἡμέρα τῶν πρώτων χριστιανῶν ἦτο ἡ Κυριακὴ, εορταζομένη ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, ὡς ὁμολογεῖται παρὰ πάντων τῶν συγχρόνων συγγραφέων. Ἡ Κυριακὴ πρὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκαλεῖτο *πρώτη Σαββάτου* (τῆς ἑβδομάδος δηλ.) καὶ *μία Σαββάτων*. Ὠνομάσθη δὲ Κυριακὴ ὡς ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, καὶ ὡς τοιαύτη κατέστη γενικὴ εορτὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ χριστιανοὶ σχολάζοντες ἀπὸ τὰ κοσμικὰ ἔργα καὶ τὰς βιοτικὰς μερίμνας προσεῖχαν εἰς μόνα τὰ πνευματικά, τὴν προσευχὴν, τὴν εὐχαριστίαν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην. Προσηύχοντο δὲ ἀπαγορευομένης τῆς γονυκλισίας, καὶ δὲν ἐνήστευαν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Οἱ δὲ Ἀπόστολοι καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ διάδοχοι αὐτῶν Ἐπίσκοποι ἠρμήνευαν τὰς γραφὰς καὶ προέτρεπαν εἰς τὰ καλὰ ἔργα καὶ τὰς εὐαγγελικὰς ἀρετάς, συνιστῶντες πρὸ πάντων εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην. Αὐτὸς ὁ Μ. Κωνσταντῖνος

βραδύτερον, τῷ 321, ἐξέδωκε νόμον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἅπασαι αἱ ἀρχαὶ ἔπρεπε νὰ σχολάζουν τὴν Κυριακὴν, ἀκολουθῶς ἠμπόδιζε καὶ τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια. Πολὺ δὲ ἀρμολίως διέταξε καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν δούλων νὰ γίνεται τὴν Κυριακὴν. Ὁ δὲ Οὐαλεντιανὸς καὶ Θεοδοσίος ὁ Μέγας ἀπηγόρευσαν καὶ τὰς θεατρικὰς παραστάσεις κατὰ τὰς Κυριακάς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐφηρμόσθη παντοῦ, ὡς φαίνεται. Ἐκ τῶν λοιπῶν δὲ ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος ἐξήρето ἕκτοτε πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου ἡ Τετάρτη καὶ Παρασκευή, ὅτε ἐπεβάλλετο νηστεία.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα οἱ χριστιανοὶ παρέλαβαν παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἐορτάζετο εἰς τιμὴν τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ Πάσχα ἦτο καὶ εἶναι ἡ μεγίστη καὶ λαμπροτέρα τῶν χριστιανικῶν ἑορτῶν, ἀλλὰ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ μέχρι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τρόπος αὐτῆς ἐποικίλλε. Ἡ ἐν Ἀρελάτῃ συγκροτηθεῖσα Σύνοδος, τῷ 314, πρώτη ἐθέσπισε νὰ ἐορτάζεται τὸ Πάσχα τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην. Τοιαῦται ὅμως Σύνοδοι δὲν ἐξήσκουν καμμίαν ἐπιρροὴν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ τῆς Ἀνατολῆς πράγματα. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀκολουθῶς βλέπων, ὅτι ἦτο σκανδαλώδες νὰ μὴ ἐορτάζεται ταυτοχρόνως παρὰ πάντων τῶν χριστιανῶν ἡ μεγάλη αὕτη ἑορτή, καὶ ἄλλοι μὲν νὰ νηστεύουν, ἄλλοι δὲ νὰ εὐωχῶνται, προσεπάθησε κατὰ πρῶτον νὰ ἐνώσῃ τὰς ἐκκλησίας ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἑορτῇ τοῦ

Πάσχα διὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Κορδοῦης Ὀσίου, ἀλλ' ἀποτυχῶν ἀνέθεσε τὸ ζήτημα εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Ἀπὸ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, τὴν ὁποίαν συνεκάλεσε τῷ 325 κατὰ τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἀρείου. Ἡ σύνοδος ὤρισε νὰ καταργηθῇ ἡ ἀρχαία Ἰουδαϊκὴ συνήθεια, καὶ νὰ ἐορτάζεται ἡ μὲν μνήμη τῆς σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ κατὰ Παρασκευὴν, ἡ δὲ τῆς Ἀναστάσεως κατὰ Κυριακὴν. Ἀλλ' ὅπως συμβαίνει συνήθως, ὑπῆρχαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τινες, οἱ ὁποῖοι δὲν ἤθελαν νὰ ἐκκλίνουσι ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν. Ὅθεν ὡς ἀποτελοῦντες ἰδίαν αἵρεσιν ἐκαλοῦντο Τεσσαρεςκαιδεκαίται (διότι ἐώρταζαν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μυστικοῦ δείπνου τὴν ἰδ' τοῦ ἔθρ. μηνὸς Νισάν). Τοὺς τοιοῦτους ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδος ἀφώρισε μετὰ ταῦτα ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας διὰ τοῦ ἐπομένου κανόνος: «Πάντας τοὺς τολμῶντας παραλύειν τὸν ὄρον τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθείσης . . . περὶ τῆς ἀγίας ἑορτῆς τοῦ σωτηριώδους Πάσχα ἀκοινωνήτους καὶ ἀποβλήτους εἶναι τῆς Ἐκκλησίας, εἰ ἐπιμένουσιν φιλονεικότερον ἐνιστάμενοι πρὸς τὰ καλῶς δεδογμένα». Ὁ διωγμὸς ὅμως οὗτος κατέστησε τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν ἀκόμη προσφιλεστέραν εἰς αὐτοὺς, κατηγοροῦντας τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, ὅτι μετέβαλεν αὐτὴν κολακεύουσα καὶ χαριζομένη εἰς τὸν Κωνσταντῖνον.

Ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος, ἀφ' οὗ ἐθέσπισε νὰ ἐορτάζεται τὸ Πάσχα ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἀνέθεσεν εἰς τὸν πατριάρχην Ἀλεξανδρείας τὸν ἀστρονομικὸν

περὶ τῆς ἡμέρας ταύτης ὑπολογισμόν. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λοιπόν, ὅπου αἱ μαθηματικαὶ καὶ ἀστρονομικαὶ γνώσεις ἦσαν τὰ μάλιστα ἐξηπλωμένοι, ἔγεινεν ὑπολογισμὸς ἀκριβέστατος, τὸν ὁποῖον ἠκολούθει κατόπιν ἅπανα ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία. Ὁ δὲ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανίων διὰ γραμμάτων Πασχαλίων (libellus paschalis) ἀνεκήρυττεν εἰς ἅπαναν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν του διοικήσιν τὸν χρόνον τῆς προσεγγιζούσης ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία δὲν ἦτο τόσον ἀκριβής, συνέβησαν διαφοραὶ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἑορτῆς μεταξὺ τῶν δυτικῶν καὶ τῶν ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, ἕως οὐ εἰσῆχθη καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ὁ ὑπολογισμὸς τῶν Ἀλεξανδρέων ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Ἀββᾶ Διονυσίου τοῦ μικροῦ, κατὰ τὴν ἕκτην ἑκατονταετηρίδα.

Τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα προηγεῖτο τεσσαρακονθήμερος νηστεία. Σκοπὸς τῆς ἦτο νὰ περιορίσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰς σωματικὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς κοσμικὰς ἡδονάς, καὶ νὰ τοὺς ἀσχολήσῃ σπουδαιότερον περὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ προπαρασκευάσουσα αὐτοὺς διὰ τὴν χαρμόσυνον ἑορτὴν, τὴν καθιερωμένην εἰς ἀνάμνησιν τῆς νέας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δημιουργίας τῆς γενομένης διὰ τῆς τοῦ Κυρίου ἀναστάσεως, νὰ τοὺς καταστήσῃ διὰ τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως ἀξίους τῆς μεταλήψεως τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

Τὸ τέλος τῆς τεσσαρακοστῆς ἀπετέλει ἡ ἑβδομάς

τῶν παθῶν, ἡ ὁποία διὰ τὰ μεγάλα ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀνθρώπου σωτηρίας συμβάντα ὠνομάσθη *μεγάλῃ ἑβδομάς*, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων καὶ τελευτῶσα εἰς τὸ μέγα Σάββατον.

Ἐκ τῆς ἑβδομάδος ταύτης διεκρίνετο μάλιστα ἡ Πέμπτη, ὅτε ἐπανηγυρίζετο ἡ μνήμη τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ συστάσεως τοῦ μυστηρίου τῆς εὐχαριστίας. Τὸ μυστήριον τοῦτο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀφρικῆς μετεδίδοτο κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν μετὰ τὸ γεῦμα εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀρχαίας αὐτῆς συστάσεως. Διεκρίνετο προσέτι καὶ ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐωρτάζετο ἡ μνήμη τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ (ἡ Παρασκευὴ ἢ ἡ ἡμέρα τοῦ Σταυροῦ). Ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐγένετο ἐκκλησιαστικὴ συνέλευσις εἰς τὸ κοιμητήριον εἰς μνήμην τῆς σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ γενομένης ἕξω τῶν Πυλῶν τῆς Ἱερουσαλῆμ. Ἐλάμβανε δὲ τέλος ἡ μεγάλη ἑβδομάς τὸ μέγα Σάββατον, ὅτε ἐβαπτίζοντο πολλοί, καὶ τὸ ἑσπέρας ἐγένετο εἰς τὰς πόλεις φωταψία. Πάντες ἔτρεχαν εἰς τὰς Ἐκκλησίας μετὰ φῶτων, καὶ ἄγρυπνοι ἀνέμενεν τὴν ἀνατολὴν τῆς πρωΐας τῆς ἀναστάσεως τῆς ἀναγγελούσης κοινὴν χαρὰν. Δι' ὅλης τῆς ἑβδομάδος τοῦ Πάσχα οἱ νεωστὶ βαπτισθέντες (νεοφώτιστοι) ἐφόρουσαν λευκὰ ἐνδύματα καὶ ἀπετέλουν ἰδιαιτέρον τμήμα τῆς κοινότητος, γνωριζόμενον ἐκ τῶν ἐνδυμάτων. Τὴν δὲ ἐπομένην Κυριακὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγένετο ἡ ἀπόδοσις τοῦ Πάσχα (Κυριακὴ τοῦ Ἀντιπάσχα ἢ τοῦ Θωμᾶ), ἀπετίθεντο τὰ λευκὰ ἐνδύματα, ὁ δὲ Ἐπίσκοπος τοὺς

προέτρεπε νὰ μένουν σταθεροί· εἰς τὴν τοῦ βαπτί-
σματος ὁμολογίαν, καὶ προσετίθεντο εἰς τοὺς λοιποὺς
πιστοὺς. Ὡς ἐκ τούτου ἡ Κυριακὴ αὕτη εἰς τὴν Δυ-
τικὴν Ἐκκλησίαν ἔλαβε τὸ ὄνομα «Κυριακὴ ἐν λευ-
κοῖς», εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν «Κυριακὴ καινὴ»,
καὶ ἅπασα ἡ ἑβδομάς τοῦ Πάσχα ὠνομάσθη δισκαι-
νήσιμος.

Μετὰ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα συνεδέετο στενωῶς ἡ
Πεντηκοστή, ἡ γενέθλιος τῆς Ἐκκλησίας ἡμέρα. Παρέ-
λαβαν δὲ καὶ αὐτὴν οἱ χριστιανοὶ παρὰ τῶν Ἰουδαίων,
καὶ τὴν ἐόρταζαν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπιφοιτήσεως
τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Πεντηκοστὴν δὲ λέγοντες ἐνόουν
ὄχι μόνον τὴν πεντηκοστὴν ἀπὸ τοῦ Πάσχα ἡμέραν,
ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς ἐν τῷ μεταξύ πενήκοντα ἡμέ-
ρας, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ χριστιανοὶ δὲν ἐνήστευαν καὶ
ἀπηγορεύετο ἡ γονυκλισία. Κατὰ τὸ διάστημα τούτων
τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἀνεγινώ-
σκοντο αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων εἰς μαρτύριον τῶν
ὅσα ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπραξε διὰ τῶν
μαθητῶν του. Τῷ δὲ 425 διετάχθη νὰ μὴ ἐνοχλῆται
καθ' ὅλας αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἡ εὐλάβεια τῶν χρι-
στιανῶν διὰ τῶν θεάτρων καὶ θεαμάτων. Ἐκ τῶν πεν-
τήκοντα ἡμερῶν ἐξεῖχεν ἡ τεσσαρακοστὴ ὡς ἡμέρα τῆς
Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ· κατὰ δὲ τὸν Ἀνδρέαν Κρή-
της ἦτο εἰσηγμένη ἔκτοτε καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς Μεσοπεν-
τηκοστῆς. Ὅπως δὲ τὸ Πάσχα εἶχε τὴν ἀπόδοσιν του
κυρίως ἐν τῇ Κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ, οὕτω καὶ ἡ Πεντη-
κοστὴ ἐν τῇ Κυριακῇ τῶν ἁγίων Πάντων. Ὅθεν καὶ

τὰς λοιπὰς ἐξόχους ἑορτὰς ἐφημερόσθησαν αἱ ἀποδό-
σεις κατὰ μῆνησιν ἕως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Λευ.
κγ', 36).

Ἄλλα ἑορτὰ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην δὲ εἶναι
γνωσταί. Ἀπὸ τὰ τέλη δὲ τοῦ Γ' αἰῶνος καὶ τὰς ἀρ-
χὰς τοῦ Δ' ἤρχισε νὰ πλουτίζεται τὸ χριστιανικὸν
ἑορτολόγιον, ἐξαπλουμένου ὁσμῆραι τοῦ χριστιανι-
σμοῦ καὶ τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν, αἵτινες ἀντι-
καθίσταν ἐν πολλοῖς τὰς ἐθνικὰς, λαμπρονομένων. Ἐκ-
τοτε δὲ ἤρξαντο νὰ καθορίζωνται καὶ αἱ ἑορτὰ τῶν
μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν ὡς καὶ ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀπο-
νεμομένη τιμὴ καὶ ὁ σεβασμὸς. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν
ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων, ὡς ἡμέρα τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βα-
πτισμοῦ τοῦ Κυρίου, ἐορτάζετο εἰς τὴν Ἀνατολὴν πρωί-
μως ὑπὸ τὸ ὄνομα Θεοφάνια ἢ Ἐπιφάνια. Ἡ ἑορτὴ
ὅμως τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία καὶ
ἡμέρα γενέθλιος καὶ ἑορτὴ τῶν γενεθλίων ὠνομάζετο,
εἶναι μεταγενεστέρα, ἐορταζομένη τὸ πρῶτον εἰς τὴν
Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν κοινῶς, καὶ ἐκείθεν μετενεχθεῖσα
κατὰ τὰ τέλη τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος, ἦτοι ἐπὶ
τῆς ἐποχῆς τοῦ Χρυσοστόμου.

Ὁ ἱερός οὗτος ἀνὴρ εἰς λόγον, τὸν ὁποῖον ἐξεφώνη-
σεν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ 25ῃ Δεκεμβρίου τοῦ 386, λέ-
γει ῥητῶς, ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη ἐγένετο γνωστὴ μόλις
πρὸ δέκα ἐτῶν. Εἰς ἄλλον δὲ λόγον, τὸν ὁποῖον ἐξε-
φώνησε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς μνήμην τοῦ μάρτυρος
Φιλογονίου, τῇ 20ῃ Δεκεμβρίου, παρεκβαίων τῆς κυ-
ρίας ὑποθέσεως τοῦ λόγου του, διὰ νὰ καταστήσῃ εἰς

τούς ἀκροατάς του γενικώτερον τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὅποιον αὐτὸς ἠσθάνετο χάριν τῆς προσεγγιζούσης νέας ἑορτῆς τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, συνιστᾷ αὐτὴν τὴν ἑορτὴν ὡς ἐξῆς: «Ἑορτὴ μέλλει προσελαύνειν ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἂν τις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προσειπῶν. Τίς δ' ἐστὶν αὕτη; Ἡ κατὰ σάρκα τοῦ Χριστοῦ γέννησις... Εἰ γὰρ μὴ ἐτέχθη κατὰ σάρκα Χριστός, οὐκ ἂν ἐβαπτίσθη, ὅπερ ἐστὶ τὰ Θεοφάνια, οὐκ ἂν ἐσταυρώθη, ὅπερ ἐστὶ τὸ Πάσχα, οὐκ ἂν τὸ πνεῦμα κατέπεμψεν, ὅπερ ἐστὶν ἡ Πεντηκοστή· ὥστε ἐντεῦθεν, ὡσπερ ἀπὸ τινος πηγῆς ποταμοὶ διάφοροι ῥυέντες, αὗται ἐτέχθησαν ἡμῖν αἱ ἑορταί... Διὰ τοῦτο δέομαι πάντων ὑμῶν καὶ ἀντιβολῶ μετὰ πάσης προθυμίας παραγενέσθαι τὴν οἰκίαν ἕκαστον κενώσαντα ἑαυτοῦ, ἵνα ἴδωμεν τὸν δεσπότην ἡμῶν ἐπὶ φάτνης κείμενον».

Ἄλλοτε δὲ πάλιν εἰς λόγον ἐκφωνηθέντα τῇ 25ῃ Δεκεμβρίου, ἐπειδὴ, ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὰς νέας ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις, ὑπῆρχε φιλονεικία περὶ τῆς ἑορτῆς, καὶ ἄλλοι μὲν ἐπολέμουσαν αὐτὴν ὡς νεωτερισμόν, ἄλλοι δὲ τὴν παρεδέχοντο ὡς ἀρχαίαν καὶ γνωστήν εἰς τοὺς ἀπὸ Θράκης μέχρι Γαδεύρων τόπους, ὁ Χρυσόστομος ὑπερασπίζων αὐτὴν ἐπιφέρει τὰ ἐξῆς: «Καίτοι γε οὐπω δέκατόν ἐστιν ἔτος, ἐξ οὗ δὴλη καὶ γνώριμος ἡμῖν αὕτη ἡ ἡμέρα γεγένηται, ἀλλ' ὅμως, ὡς ἄνωθεν καὶ πρὸ πολλῶν ἡμῖν παραδοθεῖσα ἐτῶν, οὕτως ἤνθησε διὰ τῆς ὑμετέρας σπουδῆς. Ὅθεν οὐκ ἂν τις ἁμάρτοι καὶ νέαν αὐτὴν ὁμοῦ καὶ ἀρχαίαν προσειπῶν·

νέαν μὲν διὰ τὸ προσφάτως ἡμῖν γνωρισθῆναι· παλαιάν δὲ καὶ ἀρχαίαν διὰ τὸ ταῖς πρεσβυτέραις ταχέως βυβλικὰ γενέσθαι καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ τῆς ἡλικίας αὐταῖς φθάσαι μέτρον».

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἑορτὴ αὕτη ἀπὸ τῆς Δύσεως ἀρξαμένη ἐξηπλώθη ἐπὶ τὴν Ἀνατολήν, ἐκκλησίαι τινὲς μὴ παραδεχόμεναι αὐτὴν συνεώρταζαν μετὰ τῆς ἀρχαίας ἑορτῆς τῶν Ἐπιφανίων, ὡς ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, φέρουσαι πρὸς ἀπολογία τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ· «Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος» (Λουκ. γ', 23), ἐξ οὗ συνεπέραναν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐβαπτίσθη τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ἐγεννήθη. Ἐντεῦθεν συνέθη εἰς τινὰς ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας, ὅπου καὶ αἱ δύο ἑορταὶ ἦσαν ἄγνωστοι, ἀφ' οὗ παρεδέχθησαν ὡς ἐπισημοτέραν τὴν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τὴν ὀνομάσουσαν αὐτὴν Ἐπιφάνια ἢ Θεοφάνια. Ἀπὸ τῆς Εἰς ὅμως καὶ Στς ἑκατονταετηρίδος κατέστη ἡ ἑορτὴ τῶν γενεθλίων πρώτη τῶν τριῶν μεγάλων ἑορτῶν, πανηγυριζομένη τριήμερος καὶ μετὰ πανυχίδος (ὄλονυκτίου ἀγρυπνίας), ἐξ οὗ παρέμεινε καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ τελῶμεν τὴν Ἀκολουθίαν αὐτῆς κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν ἐν καιρῷ νυκτός. Καὶ ἡ μνήμη τῶν ἀνάκων παιδίων τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου ἀναιρεθέντων ἐωρτάζετο κατὰ πρῶτον τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ἀλλὰ κατόπιν μετετέθη εἰς τὴν 29ῃν Δεκεμβρίου. Ἐπίσης καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ πρωτομάγουρος Στεφάνου ἡ ἐκκλησία ἐτέλει τὴν δευτέραν ἡμέραν

τῶν Χριστουγέννων, διὰ τὴν παραστήσῃ καταφανέστερον τὸν ἅγιον τοῦτον πρῶτον μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ τὴν προτεραίαν γεννηθέντος. Ὁ Γρηγόριος Νύσσης εἰς τὸ ἐγκώμιόν του πρὸς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον λέγει: «Ἰδοὺ ἑορτὴν ἐξ ἑορτῆς καὶ χάριν ἀντιλαμβάνομεν χάριτος. Χθὲς ἡμᾶς ὁ τοῦ παντὸς Δεσπότης εἰστίασε, σήμερον ὁ μιμητῆς τοῦ Δεσπότη. Πῶς οὗτος ἢ πῶς ἐκεῖνος; Ἐκεῖνος τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ ἡμῶν ἐνδυσάμενος, οὗτος τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ ἐκείνου ἀποδυσάμενος». Εἰς μεταγενεστέρους ὁμοῦ χρόνους ὠρίσθη, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τὰ τελῆται Σίναξις εἰς δοξολογίαν τῆς Θεοτόκου, ὡς ὑπεροφῶς τὸν Υἱὸν καὶ λόγον τοῦ Θεοῦ τεκούσης, καὶ ὄργανον τῆς τοῦ ἀνθρώπου σωτηρίας γενομένης· ἡ δὲ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Στεφάνου μετετέθη εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν τοῦ Χριστοῦ γενεθλίων. Ὅτι δὲ ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐωρτάζετο τὴν δευτέραν ἡμέραν τὸ πρῶτον καὶ ἔπειτα μετετέθη εἰς τὴν τρίτην, μαρτυρεῖ καὶ τὸ κοινάκιον τοῦ ἁγίου ἔχον ὡς ἐξῆς: «Ὁ Δεσπότης χθὲς ἡμῖν διὰ σαρκὸς ἐπεδήμει, καὶ ὁ δούλος σήμερον ἀπὸ σαρκὸς ἐξεδήμει. Χθὲς μὲν γὰρ ὁ βασιλεύων σαρκὶ ἐτέχθη, σήμερον δὲ ὁ οἰκέτης λιθοβολεῖται· δι' αὐτὸν καὶ τελειοῦται ὁ πρωτομάρτυς καὶ θεῖος Στέφανος».

Τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων προηγούντο καὶ ἡμεραινιστείας εἰς μὲν τὴν Ἀνατολὴν ἀπὸ 14ης Νοεμβρίου, εἰς δὲ τὴν Δύσιν ὁ πρὸ τεσσάρων ἐβδομάδων χρόνος. Μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἠκολούθει ἡ ἑορτὴ τῆς Περιτομῆς αὐτοῦ, ἀναφανείσα κατὰ τὸν Ἑὸν αἰῶνα,

καὶ τελουμένη τὴν 1ην Ἰανουαρίου, μετ' αὐτῆς δέ, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Ἀνδρέου Κρήτης, συνήπτετο καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ Μ. Βασιλείου· ἀλλ' ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου φαίνεται, ὅτι προσετέθη ἀργότερον κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα ἐπὶ τῆς εἰκονομαχίας. Ἡ ἡμέρα τῆς Περιτομῆς κατ' ἀρχὰς ἦτο ὠρισμένη πρὸς μετόνοιαν κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, διότι παρὰ τοῖς ἔθνεσι ὡς ἡμέρα τοῦ νέου ἔτους (Καλάνδα Ἰανουαρίου) ἐωρτάζετο μετὰ πολλοῦ θορύβου καὶ πατάγου. Ὅτε δὲ βραδύτερον ἐθριάμβευσεν ὁ χριστιανισμὸς κατὰ τῆς εἰδωλολατρίας, ὠρίσθη αὐτὴ ὡς πρώτη ἡμέρα καὶ τοῦ χριστιανικοῦ ἔτους. Ἐντεῦθεν παρέμειναν καὶ παρ' ἡμῖν ἔθιμά τινα ἔθνη, τὸ τὰ ἐορτάζεται δηλονότι ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἔθνη μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν, προσωπιδοφορίας καὶ ἀλαλαγμῶν καὶ ὀλονυκτίων χαρτοπαιγνίων πρὸς δοκιμὴν τῆς τύχης, καὶ τὰ περιφέρονται οἱ παῖδες εἰς τὰς οἰκίας αἰτουῦντες μὲ ῥοδὰς καὶ ἄσματα τὰ Κάλανδα ἦτοι τὰ δῶρα τῆς πρωτοχρονιάς.

Διὰ τῶν τριῶν τούτων ἑορταστικῶν κύκλων τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Πεντηκοστῆς συνεπληροῦτο τὸ χριστιανικὸν ἔτος, τοῦ ὑποίου ἡ ἀρχὴ διαφώρος ἐμορφώθη εἰς τὰς διαφόρους Ἐκκλησίας. Κατὰ τὸν Εὐσέβιον καὶ τὰς ἀποστολικὰς διαταγὰς ὡς πρῶτος μὲν ἐθεωρεῖτο ὁ τοῦ Πάσχα, πιθανῶς ἐν σχέσει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· κατ' ἄλλους ἡ ἑορτὴ τῶν Ἐπιφανίων ἢ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ὡς πηγὴ πασῶν τῶν ἑορτῶν. Ἐπὶ τέλος δὲ ἐπεκράτησεν ὡς ἀρχὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους ἡ 1η Σεπτεμβρίου, ὅτε καὶ

ῶν ἡ Ἐκκλησία ψάλλει ἐν τῷ ἐγκωμίῳ αὐτῆς: «Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, Κύριε, φυλάττων ἐν εἰρήνῃ τοὺς βασιλεῖς καὶ τὴν πόλιν σου». — Τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔτος διηρεῖτο ἐν τῇ Ἄνατολῇ εἰς τέσσαρας *Εὐαγγελιστάς*, ἀναγινωσκομένους συνεχῶς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Καὶ ὁ μὲν Ματθαῖος ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῶν ἁγίων Πάντων, ὁ δὲ Λουκᾶς μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου), ὁ Μᾶρκος ἀπὸ τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ ὁ Ἰωάννης ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

Αἱ μεταξὺ Κυριακαὶ ὀνομάζονται ἢ ἀπὸ τῶν ἑορτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀναγινωσκομένων Εὐαγγελίων ὡς Κυριακὴ πρὸ τῶν Φώτων, Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου κλπ. Ἡ δὲ πρώτη Κυριακὴ τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὀνομάσθη *Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας* εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων ὑπὸ τῆς εὐσεβοῦς βασιλείσεως Θεοδώρου (842). Οἱ Δυτικοὶ διήρουν τὸ ἔτος εἰς δύο τμήματα, καὶ τὸ μὲν πρῶτον περιελάμβανε τὰς ἑορτὰς τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ δὲ δεύτερον τὴν ἑορτὴν τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου (29 Ἰουν.), τὴν ἑορτὴν τοῦ μάρτυρος Λαυρεντίου (10 Αὐγούστου) καὶ τὴν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ (29 Σεπτεμβρίου). Τὰς Κυριακάς δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐπωνόμαζαν κατὰ τὰς ἑορτὰς ἢ ἐκ τῆς εὐχῆς τῆς λειτουργίας. Ὡς τελευταία ἑορτὴ τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν παρουσιάζεται ἢ ἐν τῷ ὄρει Θαβῶρ μεταμόρφωσις αὐτοῦ τῇ 6ῃ Αὐγούστου,

ἢ ὁποῖα εἰς τὴν Δύσιν ἔγεινε παραδεκτὴ μόλις κατὰ τὸν ΙΕ^{ον} αἰῶνα.

Ἐν τῇ συνειδήσει τῆς Ἐκκλησίας ἀνέκαθεν ὑπῆρχεν ἡ πεποιθήσις, ὅτι τὰ κοιμηθέντα μέλη αὐτῆς, ὅσα διεκρίθησαν ἐπὶ χρηστότητι βίου καὶ ἀρετῇ, συγκατελέγοντο εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων. Εἰς αὐτὸν ἐκτὸς τῶν Πατριαρχῶν, τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων κατετάσσοντο ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες διὰ τοῦ αἵματός των ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἐμαρτύρησαν ἢ ἀπλῶς ὡμολόγησαν αὐτόν, οἱ μάρτυρες δηλ. καὶ ὁμολογηταί· ἀκολούθως δὲ καὶ ὅσοι διεκρίνοντο διὰ τὸν εὐσεβῆ καὶ ἐνάρετον βίον των. Πρὸς πάντας τούτους ἀπενέμετο μέγας σεβασμὸς καὶ τιμὴ, πρὸ πάντων δὲ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, ὅτε οἱ χριστιανοὶ ἀπέναντι τοῦ νέφους ἐκείνου τῶν μαρτύρων συνησθάνοντο τὴν ἀσθένειαν τῆς πίστεώς των. Αἱ ἡμέραι τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν ἑορτάζοντο μετὰ παννυχίδων, ἐπὶ τῶν τάφων αὐτῶν ἰδρύνοντο θυσιαστήρια καὶ ναοὶ ἢ μετεκομίζοντο τὰ ὅσα αὐτῶν εἰς τὰς Ἐκκλησίας. Βραδύτερον δὲ ἀφιέρωναν εἰς τὸ ὄνομα αὐτῶν τοὺς νεοκτίστους ναοὺς, ὀνόμαζαν τοὺς βαπτιζομένους κατ' αὐτούς, δίδοντες εἰς τὸν βαπτιζόμενον τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐβαπτίζετο. Ἐκτοτε φαίνεται, ὅτι ἀνεφάνησαν καὶ αἱ ὀνοματικαὶ ἑορταί, αἱ ὁποῖαι σήμερον εἶναι εἰς μεγίστην χρῆσιν, ἀντικαταστήσασαι τὰς παρῶν γενεθλίους. Καὶ οἱ μὲν ῥήτορες διὰ λόγων ἐγκωμιαστικῶν, οἱ δὲ ποιηταὶ καὶ μελοποιοὶ διὰ μελωδικῶν ὕμνων ἐξύμνουν τὰς ἀρετάς των. —

Ἐκάστη ἐπαρχία, ἐκάστη πόλις μετ' ἰδιαίτερου ζήλου ἐπανηγύριζε τὴν μνήμην τῶν ἰδιαίτερον μαρτύρων καὶ ἁγίων. Αἱ ἐορταὶ αὐτῶν κατὰ πρῶτον μὲν ἔφεραν τοπικὸν χαρακτῆρα, ἀκολούθως δὲ ἐγενικεύοντο. Διότι ἐκάστη ἐκκλησία τοὺς μᾶλλον διακρινομένους θεωροῦσα ὡς ἴδιον κτῆμα ἐτίμα καὶ ἐσέβητο ὡς καθολικοὺς ἁγίους. Ἡ προσκύνησις καὶ ἡ ἐπίκλησις τῶν ἁγίων ὡς ἀνυψωθέντων εἰς θεῖαν τινὰ μεγαλοπρέπειαν καὶ μεριμνῶντων περὶ τῆς ἐπὶ γῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας, ἀπ' ἀρχῆς ὑπάρχουσα ἐν τῇ συνειδήσει τῆς Ἐκκλησίας, θερμότατα ὑπεστηρίχθη καὶ ὑπὸ τῶν μεγάλων πατέρων τοῦ Δου αἰῶνος. Ἀποδίδεται δὲ μάλιστα εἰς αὐτοὺς καὶ τὸ ὄνομα μεσίτης. Ὅτι ὅμως τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι σχετικόν, διότι μόνος ἀληθῆς μεσίτης μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων εἶναι ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός, καὶ ὅτι ὁ πρὸς τοὺς ἁγίους ἀποδιδόμενος σεβασμὸς, ἡ θεραπεία, ἡ ἐπίκλησις καὶ ἡ προσκύνησις διεκρίνετο τῆς πρὸς τὸν Θεὸν προσφερομένης λατρείας, τοῦτο καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ θεῖοι Πατέρες ἐκφαντορικῶς διδάσκουν. Ἡ θεραπεία καὶ ἡ προσκύνησις τῶν ἁγίων στηρίζεται ἐπὶ τῆς θεωρίας ταύτης, δηλαδή διὰ τὸ διατηρῆται ἡ μνήμη αὐτῶν πάντοτε, καὶ τοιούτοτρόπως ἢ μὲν τοῦ Θεοῦ χάρις ἢ δωρεὰν παρεχομένη εἰς τοὺς ἀνθρώπους δοξάζεται ἀδιαλείπτως, ὁ δὲ θεοφιλῆς τῶν ἁγίων βίος καθίσταται παράδειγμα μιμήσεως εἰς τοὺς χριστιανούς. Ἡ δὲ ἐπίκλησις πάλιν δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ αἵτησις τῶν εὐχῶν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅχι μόνον δὲν ἀπομακρύνει τοὺς πι-

στοὺς ἀπὸ τὸ νὰ λατρεύουν τὸν Θεόν, ἀλλὰ συντελεῖ καὶ εἰς τὴν ἀνύψωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς εὐσεβείας τῶν.

Οἱ ἐπιστημότεροι τῶν ἁγίων ἐωρτάζοντο πανηγυρικῶς εἰς ἰδιαίτερας ἡμέρας, ἔνεκα ὅμως τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐωρτάζοντο πολλοὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἤδη κατὰ τὰ τέλη τοῦ Δου αἰῶνος ὥρισε τὴν ἐορτὴν τῶν ἁγίων Πάντων, ἐν ᾗ ἐν τῇ Δύσει εἰσῆχθη αὕτη κατὰ τὸ 610 ἐπὶ Ἰννοκεντίου τοῦ Δου. Ἡ ἐκκλησία ἐν γένει ἐπροθυμεῖτο νὰ συνδέῃ τὰς ἐορτάς τῶν ἁγίων μετὰ τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν, διὰ τὸ νὰ καταδεικνύεται οὕτως ὁ σύνδεσμος τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ ἀποτελέσματος. Οὕτω κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐώρταζεν ἡ Ἐκκλησία τὴν μνήμην τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ὡς προσέπομεν, καὶ τὴν τρίτην τὴν μνήμην τοῦ μαθητοῦ τῆς ἀγάπης καὶ τὴν τετάρτην τὴν μνήμην τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντων νηπίων. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία ἐώρταζε καὶ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ τὴν ὀγδόην τοῦ Πάσχα, καὶ τὴν ἐορτὴν τῶν ἁγίων Πάντων τὴν Κυριακὴν μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν. Ἡ Ἐκκλησία κυρίως ἐώρταζε τὴν ἡμέραν τοῦ μαρτυρίου τῶν ἁγίων μαρτύρων· διὰ δὲ Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν ἐρίνετο ἐξαίρεσις, ἐορτάζομένων καὶ τῶν γενεθλιῶν αὐτοῦ τῇ 24ῃ Ἰουνίου. Ἡ ἐορτὴ αὕτη συνέπιπτε πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἐορτὴν τοῦ Ἀδωνίδος, τοῦ ἀπεικονίζοντος τὸ θέρος, ἡ ὁποία ἦτο κυρίως ἐορτὴ τῶν γυναικῶν, ἐορτάζομένη διήμερος δι' ἀνοφορίας καὶ ἁσμάτων. Ὅθεν παρέμειναν καὶ εἰς ἡμᾶς ἔθιμά τινα

αὐτῆς τῆς ἑορτῆς τὰ λεγόμενα κλήδονα. Ἐκτὸς τῶν γενεθλίων κατὰ τὸν ἘϞον ἤδη αἰῶνα εὐρίσκομεν καὶ τὴν ἀποτομὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου τῇ 29ῃ Αὐγούστου, ἑορταζομένην διὰ νηστείας.

Μεταξὺ τῶν ἀποστολικῶν ἑορτῶν ἐξεῖχεν ἡ ἑορτὴ τοῦ Πέτρου καὶ Παύλου κατὰ τὴν 29ῃν Ἰουνίου. Ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία κατὰ τὸν ἘϞον αἰῶνα ὥρισε καὶ δύο ἄλλας ἑορτάς πρὸς τιμὴν τοῦ Πέτρου, τὴν μὲν διὰ τὴν Cathedra Romana τὴν 18ῃν Ἰανουαρίου, καὶ τὴν ἄλλην διὰ τὴν Cathedra Andiochena τὴν 22ῃν Φεβρουαρίου. Ἐν γένει δὲ παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ ἀγιολόγιον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἦτο μᾶλλον ἀνεπτυγμένον καὶ πλουσιώτερον τοῦ τῆς Ῥωμαϊκῆς, περιλαμβάνον καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ὁ πρὸς τοὺς ἁγίους ἀπονειμόμενος σεβασμὸς δικαίως ἔμελλε νὰ εὕρῃ τὴν κορωνίδα του ἐν τῇ Παρθένῳ Μαρίᾳ τῇ εὐλογημένῃ ἐν γυναιξί, τὴν ὁποίαν ἔμελλαν νὰ μακαρίσουν πᾶσαι αἱ γενεαί. Ὁ Τερτυλλιανὸς τὴν παρέβαλλε πρὸς τὴν προμήτορα Εὐαν, ἐκ τῆς ὁποίας προῆλθεν ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, ἡ δὲ Ἐκκλησία τὴν ἔτιμα διὰ τοῦ ὀνόματος Θεοτόκος. Τοῦτου ἕνεκα ὥρισε κατὰ φυσικὸν λόγον καὶ ἰδιαιτέρας ἑορτάς. Τὴν πρώτην τῆς ἑορτῆς ἀπαντῶμεν τῷ 430 παρὰ Πρόκλῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, διαδόχῳ τοῦ Χρυσοστόμου· πιθανῶς δὲ ἡ ὑπ' αὐτοῦ μνημονευομένη Παρθενικὴ πανήγυρις εἶναι ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἣτις ἐτελεῖτο τὴν 25ῃν Μαρτίου. Καίτοι δὲ ἡ ἐν Τολήτῳ

Σύνοδος (656) μετέθεσεν αὐτὴν κατὰ τὴν 18ῃν Δεκεμβρίου, ἡ δὲ Ἐκκλησία τῶν Μεδιολάνων κατὰ τὴν τελευταίαν πρὸ τῶν Χριστουγέννων Κυριακὴν, ἐν τούτοις ἐξενίκησεν ἡ πράξις τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα καθωρίσθη καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ καθαρισμοῦ τῆς Θεοτόκου τῇ 2ῃ Φεβρουαρίου ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἐν μὲν τῇ Ἀνατολῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἑορτῆς Ὑπαπαντῆς, ἐν δὲ τῇ Δύσει ὑπὸ τὸ ὄνομα ἑορτῆς τοῦ Καθαρισμοῦ. Πεντήκοντα ἔτη βραδύτερον ἐθεσπίσθη τῇ 15ῃν Αὐγούστου ἡ ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως, τῆς ὁποίας προηγεῖτο νηστεία δεκαπενθήμερος, ὅτε εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἐψάλλοντο ἀνά πᾶσαν ἐσπέραν οἱ παρακλητικοὶ κανόνες τῆς Θεοτόκου. Οἱ κανόνες οὗτοι καθὼς καὶ ὁ πρὸς τὸν Ἄγγελον τὸν φύλακα τῆς ψυχῆς καὶ πρὸς ἄλλους ἁγίους, εἶναι ἔργα μεταγενέστερα, συνταχθέντα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Κομνηνῶν. Μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεως ἀναφαίνεται καὶ τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου (8ῃ Σεπτεμβρίου) κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον. Ἡ δὲ ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων (21ῃ Νοεμβρίου) εἶναι μεταγενεστέρα, μετενεχθεῖσα, ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς Δύσεως εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. — Ἀλλὰ καὶ πρὸς τιμὴν τῆς ἁγίας Ἄννης τῆς μητρὸς τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ συζύγου τῆς Ἰωακείμ ὑπῆρχαν διάφοροι ἑορταί, ὡς τῇ 25ῃ Ἰουλίου, τῇ 9ῃ Σεπτεμβρίου καὶ τῇ 9ῃ Δεκεμβρίου. Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἴδρυσεν τῷ 550 καὶ νάον ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς τιμὴν αὐτῆς.

Ἐκτὸς τῶν ἁγίων ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀπέ-

νειμε τὴν αὐτὴν τιμὴν καὶ τὸν σεβασμὸν καὶ εἰς τοὺς Ἀγγέλους. Ἀπὸ τοῦ Β' αἰῶνος ἀκόμη ἡ θεωρία περὶ τῶν Ἀγγέλων ὡς φυλάκων τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου παρίσταται καθαρὰ ὡς καὶ ἡ πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένη τιμὴ. Ἐναντίον ὅμως τῶν ἐν Φρυγίᾳ καὶ Πισιδίᾳ ἀναφανέντων Ἀγγελικῶν, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἀπεθέουσαν, διαμαρτυρηθεῖσα ἡ Ἐκκλησία ἐνέμεινεν εἰς τὴν ὀρθὴν πρὸς αὐτοὺς τιμὴν, καὶ καθώρισε καὶ ἑορτὰς καὶ ναοὺς ἀνήγειρε. Πρῶτος ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος Ἰδρυσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ναὸν εἰς τιμὴν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, ὡς καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς κατόπιν. Αναφέρεται δὲ ἔκτοτε καὶ ἡ κατὰ τὴν 8ην Νοεμβρίου τελουμένη ἑορτὴ τῆς Σιναξέως τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, ἐν ᾧ ἡ κατὰ τὴν 9ην Σεπτεμβρίου ἐν τῇ Δύσει τελουμένη ὠρίσθη κυρίως κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα.

Μετὰ τῆς προσκυνήσεως τῶν ἁγίων συνεδέετο φυσικῶ τῷ λόγῳ καὶ ἡ τιμητικὴ προσκύνησις τῶν ἱερῶν τῶν λειψάνων. Ἡ προσκύνησις αὕτη στηρίζεται ὄχι μόνον ἐπὶ χωρίων τῆς ἁγίας Γραφῆς (Πράξ. ιθ' 12), ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τινος καθολικοῦ αἰσθήματος εὐσεβείας, ριζωμένου εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Ὅπως δὲ κατὰ τὴν περίοδον τῶν διωγμῶν οἱ χριστιανοὶ ἐπεδείκνυαν μεγάλην πρόνοιαν πρὸς διάσωσιν τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων μαρτύρων, οὕτω καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους διετήρουν αὐτὰ ὡς μνημεῖα διαρκοῦς ἀναμνήσεως τῶν ἠρωϊκῶν καὶ θεαρέστων αὐτῶν πράξεων πρὸς μίμησιν των καὶ ὡς λαμπρὸν ἐχέγ-

γυον τῆς ἐνώσεως τῆς θριαμβευούσης Ἐκκλησίας μετὰ τῆς στρατευομένης. — Συνήθως οἱ χριστιανοὶ ἐκτιζαν τὰς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν τάφων τῶν μαρτύρων, καθὼς εἶδαμεν, μετεκόμιζαν δὲ τὰ λείψανά των καὶ εἰς ἄλλας Ἐκκλησίας, καὶ τὰ κατέθεταν εἰς μικρότερα τμήματα, διὰ νὰ ἔχουν τοιαῦτα περισσότερα. Ὅπως δὲ ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο τοὺς ἁγίους, οὕτω καὶ τὰ λείψανά των, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπέδιδαν καὶ θαυματουργὸν δύναμιν. Ἡ συνήθης θέσις τῶν ἱερῶν λειψάνων ἦτο ἡ ἁγία τράπεζα, πρῶτως δὲ ἀπαντῶμεν παραδείγματα, ὅτι καὶ αἱ Ἐκκλησίαι ἐνεκαινίζοντο ὄχι ἄνευ αὐτῶν ὡς καὶ σήμερον γίνεται. Διότι εἰς τὸ μῖγμα τῆς κηρομασίτης, τῆς ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης ἐπιχουμένης κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ἐγκαίνιων, προστίθενται καὶ τμήματα ἁγίων λειψάνων. Πολλάκις δὲ ἐτηροῦντο αὐτὰ καὶ εἰς πολυτίμους θήκας καὶ ἐξετίθεντο εἰς προσκύνησιν. Διὰ νὰ μὴ συμβαίνουσι δὲ καταχρήσεις, πρῶτως ἤδη ἀπηρεῖτο ἡ διαπίστωσις τῆς γνησιότητός των.

Μεγάλῃς τιμῆς ἐπίσης ἀπέλαυε καὶ τὸ τίμιον ξύλον τοῦ σταυροῦ, τὸ ὑπὸ τῆς ἁγίας Ἑλένης εὑρεθέν. Πρὸς τιμὴν δὲ αὐτοῦ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ὠρίσθη τῇ 14ῃ Σεπτεμβρίου ἡ σταυρώσιμος ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀναγινώσκειται τὸ εὐαγγέλιον τῆς Μ. Παρασκευῆς, καὶ ἐπιβάλλεται καὶ νηστεία. Ἡ ἑορτὴ αὕτη εἰς τὴν Δύσιν ἐτελεῖτο τῇ 3ῃ Μαΐου. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τελουμένην ἑορτὴν τῆς Ὑψώσεως, αὕτη προσετέθη κατόπιν, ὅτε ὁ αὐτο-

κράτωρ Ἡράκλειος (628) κατατροπώσας τοὺς Πέρσας ἀπήλλαξε τὸν τίμιον Σταυρὸν καὶ τὸν ἔφερε πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα¹. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λαὸς κατὰ τὴν ὑποδοχὴν αὐτοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἀσπασθῆ διὰ τὸ πολὺ πλῆθος, ὁ Ἡράκλειος ἀνύψωσεν αὐτὸν εἰς περίοπτον τι μέρος. Ὅλοι τότε ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Σταυροῦ κλίναντες τὰς κεφαλὰς ἀνεβόησαν τὸ «Κύριε ἐλέησον».

Αἱ χριστιανικαὶ ἑορταί, αἱ δεσποτικαὶ (αἱ εἰς τιμὴν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ), αἱ Θεομητορικαὶ (αἱ εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου) καὶ αἱ ἑορταὶ τῶν μαρτύρων διαίρουνται εἰς δύο: εἰς ἀκινήτους καὶ κινήτας. Καὶ ἀκίνητοι μὲν λέγονται αἱ ἑορταζόμεναι πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ μηνὸς ὅχι δὲ καὶ τῆς ἐβδομάδος· κινήται δὲ αἱ ἐκ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἐξαρθώμεναι καὶ ἑορταζόμεναι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ὅχι δὲ καὶ τοῦ μηνός, κανονιζόμεναι συμφώνως μὲ τὸ Πάσχα. Καὶ πρῶτον μὲν θὰ διαλάβωμεν ἐν περιλήψει περὶ τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου μηνός, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ πρώτη τοῦ παλαιοῦ χριστιανικοῦ ἔτους, ἔπειτα δὲ καὶ περὶ τῶν κινήτων, ἀκολουθοῦντες πάντοτε τὴν τάξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ὁρολογίων καὶ Μηνολογίων.

¹ Ἴδε βιβλίον 56ον τοῦ «Συλλόγου» ὁ Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος.

Β'. ΑΚΙΝΗΤΟΙ ΕΟΡΤΑΙ

Αἱ σπουδαιότεραι ἀκίνητοι ἑορταὶ εἶναι :

Σεπτεμβρίου	τὴν 1ην, 8ην, 14ην καὶ 26ην
Ὀκτωβρίου	τὴν 26ην
Νοεμβρίου	τὴν 8ην, 13ην, 14ην, 21ην καὶ 30ην
Δεκεμβρίου	τὴν 6ην, 12ην, 25ην, 26ην, 27ην
Ἰανουαρίου	τὴν 1ην, 6ην, 7ην, 17ην, 18ην, 26ην, 27ην καὶ 30ην
Φεβρουαρίου	τὴν 2αν
Μαρτίου	τὴν 9ην καὶ 25ην
Ἀπριλίου	τὴν 23ην
Μαΐου	τὴν 8ην καὶ 21ην
Ἰουνίου	τὴν 24ην, 29ην καὶ 30ην
Ἰουλίου	τὴν 20ην καὶ 27ην
Αὐγούστου	τὴν 6ην, 15ην 29ην.

ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ

Σεπτέμβριος.

† 1. Ἀρχὴ τῆς Ἰνδικτιῶνος ἡτοῦ τοῦ νέου ἔτους καὶ μνήμη Συμεῶνος τοῦ Στυλίου.

Ἰνδικτιῶν εἶναι χρονικὸν διάστημα δεκαπέντε ἐτῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι Αὐτοκράτορες πρὸς διατήρησιν τοῦ στρατοῦ ἐπέβαλλαν διὰ διατάγματος φόρον τινὰ γενικὸν εἰς

τοὺς ὑπηκόους των, ὁ ὁποῖος ἐπληρύνετο κατ' ἔτος ἐν διαστήματι δεκαπέντε ἐτῶν, διότι ἡ στρατιωτικὴ θητεία παρὰ Ῥωμαίους ἦτο δεκαπενταετής. Μετὰ παρέλευσιν δὲ τῶν 15 ἐτῶν ἀνενεῦτο πάλιν τὸ διάταγμα μετὰ τινος τροπολογίας καὶ αὐξομειώσεως ἀναλόγως τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα. Τὸ αὐτοκρατορικὸν τοῦτο θέσπισμα διετάσσεται ὀλίγον πρὸ τοῦ χειμῶνος καὶ ἐλέγεται *indictio* ἦτοι *δρισμός*, *διάγγελμα περὶ φόρου*. Κατόπιν οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες ἐξελληνίσαντες διὰ τοῦ Ἰνδικιῶν διετήρησαν τὴν λέξιν, ἃν καὶ πολλαῖς ἀντ' αὐτῆς μετεχειρίζοντο τὴν λέξιν *Ἐπιπέμησης* «ἀνάλογος διανομή»· εἰσήγαγε δὲ τὰς Ἰνδικτιῶνας κατὰ μὲν τὴν κοινοτέραν γνώμην ὁ Μ. Κωνσταντῖνος τῷ 312, κατὰ δὲ τὴν πιθανωτέραν ὁ Αὐγουστος Καῖσαρ τρία ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπάρχουν τρία εἶδη Ἰνδικτιῶνος· α') ἡ εἰς τὴν Δύσιν εἰσαχθεῖσα, ἡ ὁποία λέγεται καὶ *καισαρική*, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς 24ης Σεπτεμβρίου, β') ἡ λεγομένη Παπική, ἀρχομένη ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου, καὶ γ') ἡ Βυζαντινὴ ἢ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ὁποίαν παραλαβόντες οἱ ταύτης Πατριάρχαι μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας, γράφουσιν ἰδιοχειρῶς ἐν τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐκδιδομένοις ἐπισήμοις ἐγγράφοις. Ἄρχεται δὲ αὕτη μετὰ τινος τελετῆς τὴν 1ην Σεπτεμβρίου, ἧτις λογίζεται καὶ πρώτη τοῦ ἔτους. Διότι μετὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ τὴν ἀποθήκευσιν αὐτῶν γίνεται τρόπον τινὰ ἡ συμπλήρωσις τοῦ

ὄλου ἐνιαυτοῦ, καὶ ἀρχόμεθα ἐκ νέου νὰ καταβάλωμεν τὰ σπέρματα εἰς τὴν γῆν πρὸς παραγωγὴν νέων γεννημάτων διὰ τὸ μέλλον.

Ὁ δὲ Συμεὼν ἐγεννήθη κατὰ τὸ 392 εἰς κόμην καλουμένην Σισάν παρὰ τὰ σύνορα τῆς Κιλικίας καὶ Συρίας. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰσῆλθεν εἰς τὸ μοναχικὸν στάδιον καὶ ἐπὶ τέλους εἰς τὸν ἀσκητικὸν βίον ζῶν κατὰ μόνας εἰς τόπον ἔρημον κατὰ τὰ ὄρη τῆς Συρίας ἐπὶ στύλου τινὸς ὑψηλοῦ, ἐξ οὗ ἐπωνομάσθη καὶ Στυλίτης. Ἐτελεύτησε δὲ τῷ 461.

† 8. *Τὸ γενέθλιον τῆς Θεοτόκου.*

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Θεοτόκος ἐγεννήθη ἐξ ἐπαγγελίας κατὰ τὸ 16ον ἢ 17ον ἔτος πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐκ γονέων στείρουμένων καὶ προβεβηκότων τὴν ἡλικίαν· τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης. Τούτων ὁ μὲν κατήγετο ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους τοῦ Δαυὶδ καὶ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα· ἡ δὲ Ἄννα ἐκ τῆς ἱερατικῆς φυλῆς τοῦ Λευῖ, θυγάτηρ Ματθάν τοῦ ἱερέως καὶ Μαρίας τῆς γυναικὸς του.

† 14. *Ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ* (ἀργία μετὰ νηστείας).

Ἡ ἑορτὴ αὕτη κατὰ πρῶτον ἐωρτάζετο εἰς τιμὴν τοῦ Σταυροῦ ἢ τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ· ὕστερον δὲ προσετέθη εἰς ταύτην ἡ τοῦ Σταυροῦ ὕψωσις, ὅτε οὗτος ἀπηλλάγη ἀπὸ τῶν Περσῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου κατὰ τὸ 628, καὶ ἀνυψώθη εἰς προσκύνησιν τῶν πιστῶν. Τότε δὲ συνετάχθησαν καὶ τὰ

δύο αὐτῆς ἐγκώμια : «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου» καὶ τὸ «ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ. . . .»

† 26. Ἡ μετὰ τὴν Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.

Οὗτος ἦτο ἐκ Βηθσαιδᾶ τῆς Γαλιλαίας, υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου, ἀλιεὺς τὸ πρῶτον κατὰ τὴν τέχνην καὶ ἔπειτα Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ καὶ μαθητῆς ἀγαπητός, ἀκολουθήσας αὐτὸν μέχρι τοῦ σταυροῦ, ὅπου ὁ Ἰησοῦς συνέστησεν εἰς αὐτὸν τὴν μητέρα του ὡς εἰς ἄλλον υἱὸν τῆς καὶ ἀδελφόν του. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Θεοτόκου ἐκῆρυξεν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἐφεσον. Κινηθέντος τοῦ δευτέρου κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμοῦ ἐπὶ Δομιτιανοῦ, ἐξωρίσθη εἰς Πάτμον, ὅπου συνέγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν του. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ἐφεσον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δομιτιανοῦ συνέγραψε τελευταῖος τῶν ἄλλων Εὐαγγελιστῶν τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον καὶ τὰς τρεῖς καθολικὰς ἐπιστολάς του. Ζήσας ἐν ὄλῳ ἔτη περὶ τὰ 95 ἀπέθανεν ἐπὶ Τραϊανοῦ 100 ἔτη μ. Χ.

Ἰουλίος.

† 26. Ἡ μνήμη τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου καὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ μεγάλου σεισοῦ.

Οὗτος συνέβη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου κατὰ τὸ 741.

Ὁ δὲ ἅγιος Δημήτριος ἦτο Θεσσαλονικεὺς τὴν πατρίδα, υἱὸς εὐσεβέστατος εὐσεβῶν γονέων καὶ διδάσκα-

λος τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Διὰ τοῦτο, ὅτε ἦλθεν ὁ Μαξιμιανὸς εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν τῷ 290, συλληφθεὶς ἐκρατεῖτο δέσμιος εἰς τὴν φυλακὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἐτελοῦντο ἀγῶνες εἰς τὴν πόλιν, ὁ Μαξιμιανὸς ἐκάθητο θεατῆς· εἰς δὲ ἐπίσημος παλαιστής του, Λυαῖος τὸ ὄνομα, κομπάζων διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος καὶ τὴν ῥώμην του προσεκάλει τοὺς πολίτας νὰ διαγωνισθοῦν πρὸς αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς συμπλεκομένους κατέβαλλε. Ταῦτα βλέπων νεανίας τις, Νέστωρ καλούμενος, φίλος καὶ μαθητῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου, προσέρχεται εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ζητεῖ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ διὰ νὰ μονομαχήσῃ. Ταύτας δὲ λαβὼν παρουσιάζεται εἰς τὸ στάδιον, καὶ εἰπὼν «ὁ Θεὸς Δημητρίου βοήθει μοι» συμπλέκεται μετὰ τοῦ Λυαίου καὶ φονεῖ αὐτὸν βαλὼν καιρίαν πληγὴν κατὰ τῆς καρδίας. Ὁ Μαξιμιανὸς ὀργισθεὶς τότε καὶ μαθὼν τὴν αἰτίαν διέταξε τὸν μὲν Δημήτριον νὰ λογχεύσουν εἰς τὴν φυλακὴν, τὸν δὲ Νέστορα νὰ φονεύσουν διὰ τοῦ ξίφους του.

Νοέμβριος.

† 8. Ἡ Σύναξις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων Δυνάμεων.

Οἱ ἄγγελοι «εἰσὶ πνεύματα λειτουργικὰ εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν» (Ἑβρ. α'. 14). Οἱ ἄγγελοι εἶναι πνεύματα ἄυλα καὶ ἀσώματα, ἀνώτεροι μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν ἐμμονὴν εἰς τὸ θεῖον θέλημα,

κατώτεροι δὲ τοῦ Θεοῦ ὡς δημιουργήματα αὐτοῦ. Τούτους κατέστησεν ὁ Θεὸς ἐπιστάτας καὶ φύλακας καὶ ὄλων ὁμοῦ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐνὸς ἐκάστου ἰδιαιτέρως καὶ ὀδηγούς εἰς τὸ συμφέρον. Αὐτοὶ βλέπουν διὰ παντός τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανοῖς καὶ προσεύχονται πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν. Τόσας δὲ ὑπηρεσίας προσήνεγκαν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, ὥστε γέμουσι αἱ σελίδες τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης.

Διὰ τοῦτο ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία εὐλόγως τιμῶσα αὐτούς ἐπιτελεῖ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν *Σύναξιν*, δηλ. συνάθροισιν ἡμῶν εἰς κοινὴν αὐτῶν ἑορτὴν καὶ δοξολογίαν· πρὸ πάντων δὲ τῶν ἀρχαγγέλων *Μιχαὴλ* καὶ *Γαβριήλ*, ὡς ὀνομαστί ἀναφερομένων εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν.

† 13. *Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.*

Οὗτος ἐγενήθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τῷ 344 ἐκ γονέων εὐσεβῶν: Σεκούνδου καὶ Ἀνθούσης. Νέος ὢν ἔγινε μαθητῆς τοῦ σοφιστοῦ Λιβανίου καὶ τοῦ φιλοσόφου Ἀνδραγαθίου. Ἐπὶ τινα ἔτη μετῆλθε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὅπου ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μελετίου προσχειρίσθη ἀναγνώστης τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας καὶ κατόπιν διάκονος. Ὑπὸ δὲ τοῦ Φλαβιανοῦ ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, καὶ ἔμεινεν ἐν Ἀντιοχείᾳ κηρῦττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ 12 ἔτη. Ἀντιβιάσθη εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ 348· ἐξωρίσθη τῷ 403 ὑπὸ τῆς Εὐδοξίας, καὶ ἀνεκλήθη πάλιν μετ' ὀλίγον εἰς τὸν θρόνον

του ἕνεκα τῆς στάσεως τοῦ λαοῦ. Ἄλλὰ μετὰ 7 — 8 μῆνας ἐξορισθεὶς ἐκ δευτέρου καὶ πολλὰ παθὼν ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ταλαιπωρούμενος ἀπέθανεν ἐν Κομάνοις τῇ 14ῃ Σεπτεμβρίου τοῦ 407 ζήσας ἔτη 63.

Ἡ μνήμη δὲ αὐτοῦ, ἐπεὶ δὴ συνέπιπτε πρὸς τὴν ἑορτὴν τοῦ Σταυροῦ, μετετέθη κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ὅτε ἴσως συνέβη ἡ ἀνάκλησις του ἀπὸ τῆς πρώτης ἐξορίας. Τριάκοντα ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του ἔγινε πανηγυρικῶς ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων του ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ, ὁ ὁποῖος τὰ ἐπροσκύνησε καὶ παρεκάλει νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἀμαρτίας τῶν κεκοιμημένων γονέων του Ἀρκαδίου καὶ Εὐδοξίας. Ἡ Ἐκκλησία ἐτίμησε καὶ τιμᾷ μεγάλως τὸν θεῖον τοῦτον ἄνδρα διὰ τὰ μεγάλα καὶ σπάνια προτερήματά του, τὸν ἐπωνομάσε δὲ *Χρυσόστομον* διὰ τὴν εὐφράδειάν του.

Συνέγραψε τόσα πολλὰ καὶ τόσον ἐσαφήνισε τὴν θεῖαν Γραφήν, ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ἐκκλησιαστικὸς πατήρ. Τὰ σφζόμενα συγγράμματά του εἶνε 1447 λόγοι καὶ 249 ἐπιστολαί. Εἴκοσι καὶ δύο διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἔπλεξαν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγκώμια¹.

† 14. *Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου.*

Οὗτος ἦτο εἰς τῶν δώδεκα ἐκ Βηθσαιᾶ τῆς Γαλιλαίας, συμπολίτης τοῦ Ἀνδρέου καὶ τοῦ Πέτρου. Κατ' ἀρχὰς μαθητῆς Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ καὶ ἔπειτα τοῦ Κυρίου. Κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Φρυγίαν

¹ Ἴδε βιβλίον 42ον τοῦ Συλλόγου «Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι».

ἀπέθανε μαρτυρικὸν θάνατον εἰς τὴν Ἱερὰν πόλιν τῆς Φρυγίας τὴν 14^{ην} Νοεμβρίου, ὅποτε ἑορτάζομεν καὶ τὴν μνήμην του.

† 21. *Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.*

Κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ἡ Θεοτόκος ἔγινε τριετής, τὴν ἔφεραν εἰς τὸν ναόν. Ἐκεῖ δὲ ἀφιερωθεῖσα εἰς τὸν Θεὸν διέτριψε δώδεκα περίπου ἔτη, καὶ τότε ὡς κόρη τελεία κατὰ κοινὴν συνεννόησιν τῶν ἱερέων τοῦ ναοῦ, ἐπειδὴ οἱ γονεῖς αὐτῆς εἶχον ἤδη ἀποθάνη πρὸ τριῶν ἐτῶν, ἐμνηστεύθη μὲ τὸν συγγενῆ αὐτῆς Ἰωσήφ.

† 30. *Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου ἀποστόλου.*

Οὗτος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου καὶ μαθητῆς Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ τὸ πρῶτον· ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν Χριστὸν προσκληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ πρῶτος, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη καὶ πρωτόκλητος τῶν Ἀποστόλων. Εἰς τὸ Βυζάντιον ἐσύστησεν Ἐκκλησίαν χειροτονήσας ἐπίσκοπον τῆς πόλεως ταύτης τὸν Στάχυν. Κηρύξας δὲ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς Θράκην, Σκυθίαν καὶ Ἀχαΐαν ἀπέθανε μαρτυρικὸν θάνατον εἰς τὰς Πάτρας τῆς Ἀχαΐας, κατὰ παράδοσιν, ὅπου ὑπάρχει καὶ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματί του.

Δεκέμβριος.

† 6. *Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας.*

Ἦκμασεν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου· ἦτο εἰς τῶν 318 πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀπ' οἰκουμενικῆς Συνόδου κατὰ τὸ 325, καὶ ἀπέθανε περὶ τὰ 330.

† 12. *Σπυρίδωνος ἐπισκόπου Τριμυθούντος τοῦ θαυματουργοῦ.*

Οὗτος ἦτο Κύπριος τὴν πατρίδα, ἀπλοῦς τοὺς τρόπους καὶ ταπεινὸς τὴν καρδίαν. Τὸ πρῶτον ἦτο ποιμὴν προβάτων, κατόπιν ἐνυμφεύθη καὶ ἀπέκτησε κόρην, τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Εἰρήνην. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος Τριμυθούντος καὶ ἔγινε ποιμὴν λογικῶν προβάτων. Παρευρέθη εἰς τὴν Ἀπ' ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὅπου ἀπεστόμωσε διὰ τῶν ἀπλουστάτων λόγων του τοὺς ἐπίσοφιν ἐπαυρομένους Ἀρειανούς. Ποιμένας δὲ τὸ ποιμνιον αὐτοῦ εὐσεβῶς καὶ θεαρέστως ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ κατὰ τὸ 350 ἀφήσας εἰς τὴν πατρίδα του τὸ ἱερόν του λείψανον. Τοῦτο περὶ τὸν Ζ' αἰῶνα ἔνεκα τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν μετεκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐκεῖθεν κατὰ τὴν ἄλωσιν εἰς Κέρκυραν ὑπὸ ἱερέως τινὸς Γεωργίου Καλοχαιρέτου μαζὶ μὲ τὸ λείψανον τῆς ἁγίας Θεοδώρας.

† 25. *Ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη εἰς τὴν Βηθλεέμ, πόλιν τῆς Ἰουδαίας κατὰ τὸ 17^{ον} ἔτος τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος. Ἐγεννήθη δὲ ἐντὸς πενιχροῦ σπηλαίου καὶ κατεκλίθη ἐπὶ φάτνης ἀλόγων ζώων. Ἐκ τούτου ἴσως προῆλθεν ἡ παράδοσις, ὅτι ὁ Χριστὸς γεννηθεὶς ἀνεκλίθη μεταξὺ δύο ζώων, βοῦς καὶ ὄνου· τὸ ὅποιον φαίνεται δικαιολογοῦν οἱ λόγοι τῶν Προφητῶν· «ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσει» (Ἀββ. γ' 2) καὶ «ἔγνω

βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ Κυρίου αὐτοῦ» (Ἦσ. α' 3).

Ἄλλ' ἐν ᾧ ἡ γῆ τόσον πενιχρῶς ὑπεδέχετο τὸν γεννηθέντα Σωτῆρα, ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν μεγαλοπρεπῶς ἐπανηγύριζε τὴν ὑπερφυᾶ παρουσίαν του ἐπὶ γῆς, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἄγγελοι εὐηγγελίζοντο εἰς τοὺς πέριξ ἐκεῖ ἀγραυλοῦντας ποιμένας τὴν χαρμόσυνον τοῦ Κυρίου γέννησιν, καὶ ἀναβαίνοντες καὶ καταβαίνοντες ὕμνου καὶ ἑδοξολογοῦν τὸν Θεὸν λέγοντες «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ». ἐξ ἄλλου δὲ νεοφανῆς ἀστὴρ ὠδήγει τοὺς Μάγους εἰς τὴν Βηθλεέμ, διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸ νεογέννητον βρέφος καὶ νὰ προσφέρωσι πολύτιμα δῶρα: χρυσὸν καὶ λίθον καὶ σμύρναν.

† 26. Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου.

Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐωρτάζετο, καθὼς εἶπαμεν, ἡ μνήμη τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἀλλὰ κατόπιν μετετέθη εἰς τὴν 27ην, καὶ τὴν ἀντικατέστησεν ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία ἐγέννησε τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγένετο ὄργανον τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας.

† 27. Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος.

Ὁ Στέφανος ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων, τοὺς ὁποίους ἐγκατέστησαν οἱ Ἀπόστολοι πρὸς διανομὴν τῶν ἐλεημοσυῶν. Πλήρης δὲ πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου ἐκήρυττε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους μὲ πολλὴν σοφίαν καὶ δύναμιν, ὥστε δὲν ἠδύνατο κανεὶς νὰ ἀντισταθῇ. Διὰ τοῦτο καὶ συκοφαντεῖται ὡς βλάσφημος κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Μωϋσέως,

καὶ καταδικάζεται εἰς τὸν διὰ λιθοβολισμοῦ θάνατον. Ἐκβαλόντες δὲ αὐτὸν ἐξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν, ἐκεῖνος δὲ ἐπεκαλεῖτο τὸν Θεὸν καὶ ἔλεγε· «Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου». Ἐπειτα δὲ κλίνας τὰ γόνατα προσήχετο μεγαλοφώνως ὑπὲρ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι τὸν ἐλιθοβόλουν καὶ ἔλεγε· «Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην». Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐξέπνευσε τὸ 36ον ἔτος, γενόμενος πρῶτος μάρτυς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἰανουάριος.

† 1. Ἡ περιτομὴ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ μνήμη Βασιλείου τοῦ μεγάλου.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ὀγδόην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ κατεδέχθη τὴν ὑπὸ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου διατεταγμένην περιτομὴν τῆς σαρκός, καὶ ἔλαβε κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἀγγέλου τὸ ὄνομα Ἰησοῦς, τὸ ὁποῖον σημαίνει σωτήρ. Ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς ἡμέρας ἀρχίζει καὶ τὸ νέον ἔτος.

Ὁ δὲ Μ. Βασιλεῖος ἐγεννήθη κατὰ τὸ 329 ἔτος ἐν Καισαρείᾳ τῆς Κοππαδοκίας ἐκ γονέων εὐσεβάστων Βασιλείου καὶ Ἐμμελείας. Τελειώσας τὰς σπουδὰς του μετέβη εἰς Ἀντιόχειαν, Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔπειτα εἰς Ἀθήνας, ὅπου συνεδέθη δι' ἱερᾶς φιλίας μὲ τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον. Ἠσπάρθη κατὰ πρῶτον τὸν μοναχικὸν βίον, καὶ συνέταξε κανόνες χάριν τῶν μοναχῶν. Τὸ μεγαλεῖον τοῦ Βασιλείου ἄρχεται ἀπὸ τοῦ

364, ὅτε ἐνδώσας εἰς τὰς παρακλήσεις τῶν συμπατριωτῶν του ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Καισαρείας. Καταπολεμήσας ἀτρόμητος τὴν πλάνην τοῦ Ἀρείου μεθ' ὅλας τὰς ἀπειλὰς τοῦ Ἀρειανόφρονος Οὐάλεντος καὶ τοῦ ἐπάρχου τῆς Καππαδοκίας Μοδέστου, ἀπέθανε τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ 379, ποιμάνας θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως τὸ ποίμνιόν του ἐπὶ 8 ἔτη. Ἡ Ἐκκλησία διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν πολυμαθειαν τῶν συγγραμμάτων του, διὰ τῶν ὁποίων «θεοπρεπῶς ἐδογματίσει, τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσε, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἦθη κατεκόσμησεν», προσέτι δὲ καὶ διὰ τὴν δεινότητα τοῦ λόγου καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς του ἐπωνόμασεν αὐτὸν οὐρανοφάντορα καὶ μέγαν.

† 6. *Τὰ ἅγια Θεοφάνια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ 30 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ὁ ὁποῖος ἔζη ἀσκητεύων εἰς τὴν ἔρημον, λαβὼν πρόσταγμα παρὰ τοῦ Θεοῦ ἦλθεν εἰς τὰ περὶ χωρὰ τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐκήρυττε βάπτισμα μετανοίας εἰς τὸν λαὸν πρὸς συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. Τότε ἦλθε καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἔλαβε τὸ βάπτισμα παρὰ τοῦ Ἰωάννου, καθ' ὃ συνέβησαν πολλὰ παραδόξα καὶ ὑπερφυῆ θαύματα. Ἦνοίχθησαν δηλ. οἱ οὐρανοί, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς ἀνέβαινεν ἀπὸ τοῦ ὕδατος, τὸ πνεῦμα ὡσεὶ περιστρεφὰ κατέβη ἐπὶ τὸν βαπτιζόμενον, καὶ φωνὴ ἠκούσθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μαρτυροῦσα, ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀγαπητός, ὁ ἐκεῖ ὡς ἄνθρωπος

βαπτιζόμενος. Ἐκ πάντων τούτων ἐφανερῶθη ἡ θεότης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ μέγα τῆς Τριάδος μυστήριον, καθὼς ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸ ὑπὲρ τῆς ἑορτῆς ἐγκώμιον. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ ἑορτὴ αὕτη ὀνομάσθη Θεοφάνια, δηλ. Θεοῦ φανερώσις ἐν ἀνθρώποις.

† 7. *Ἡ Σύναξις τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.*

Τὴν Σύναξιν ταύτην τελεῖ ἡ Ἐκκλησία εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου Προδρόμου, διότι ὑπηρέτησεν εἰς τὸ θεῖον βάπτισμα. Ἄλλ' εἰς ὅλας τὰς μεγάλας ἑορτὰς ἔπονται τοιαῦται Συναξεῖς, καθὼς εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κλπ.

† 17. *Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου.*

Ὁ μοναχικὸς βίος χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ θηριώδους Δεκίου. Πρῶτον ἀναχωρητὴν ἀναφέρει ἡ ἱστορία Παῦλον τὸν ἐκ Θηβῶν (τῆς Αἰγύπτου). Κυρίως ὅμως θεμελιωτὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου θεωρεῖται Ἀντώνιος ὁ μέγας. Οὗτος πωλήσας τὴν πατρικὴν του περιουσίαν καὶ διανείμας αὐτὴν εἰς τοὺς πτωχοὺς κατέφυγεν εἰς ἔρημον τόπον τῆς Αἰγύπτου. Ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἀσκητεύων ἐκεῖ ὑπέμεινε πολλοὺς πειρασμοὺς καὶ ἀπιστεύτους σχεδόν, καὶ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ μόχθους κατέβαλεν, οἱ ὁποῖοι ὑπερβαίνουν τοὺς ὅρους τῆς φύσεως. Ἡ φήμη τῶν ἐναρέτων πράξεών του ἐπέσυρε τόσον πλῆθος ἐρημιτῶν πρὸς μίμησίν του, ὥστε ἡ ἔρημος μετεμορφώθη εἰς πόλιν, τῆς ὁποίας πολιτάρχης καὶ νομοθέτης ἦτο αὐτός. Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πόλεις τοῦ κόσμου

ἀπέλαυσαν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ. Διότι καὶ κατὰ τὸν ἐπὶ Λικινίου διωγμὸν τῶν χριστιανῶν ἔδραμεν εἰς βοήθειαν καὶ παραμυθίαν των, καὶ ὅταν ἐταράττετο ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν, καταβὰς εἰς Ἀλεξάνδρειαν τῷ 335 ἠγωνίσθη ἐνθέρμως ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας. Οὕτω δὲ πολιτευθεὶς καὶ τύπος γενόμενος ἐγκρατείας καὶ ἀρετῆς ἐτελεύτησε τῇ 17ῃ Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 356.

Ἡ Ἐκκλησία ἐγκωμιαστικῶς τὸν παραβάλλει πρὸς τὸν προφήτην Ἠλίαν καὶ τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην.

† 18. Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Παιριαρχῶν Ἀλεξανδρείας.

Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ σοφοὶ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι καὶ πρόμαχοι τῆς Ὀρθοδοξίας ἦσαν Ἀλεξανδρεῖς τὴν πατρίδα. Καὶ ὁ μὲν Ἀθανάσιος, ἐνῶ ἀκόμη ἦτο διάκονος, παρέστη εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Ἀ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὅπου ἐφίμωσε τὸν Ἀρειὸν καὶ τοὺς ὁμόφρονάς του. Τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος διεδέχθη τὸν Ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρον καὶ πολλοὺς διωγμοὺς καὶ κινδύνους ὑπέστη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν καὶ τῶν Ἀρειανοφρόνων αὐτοκρατόρων, εἰκοσάκις ἐξορισθεὶς καὶ πάλιν ἀνακληθεὶς, μόλις δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἀνέλαμψεν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καταφωτίσας δὲ μὲ τὴν λαμπρότητα τῶν λόγων του τὸν ὀρθόδοξον λαὸν ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἀνεπαύθη ὁ πολυπαθὴς καὶ πολύτλας ἀπὸ τῶν μακρῶν του πόνων τῷ 373.

Ὁ δὲ Κύριλλος ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Θεοφίλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἐδιδάχθη ἐκ

νεότητος. Κατὰ πρῶτον ἠσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον, ἔπειτα δὲ ἐγίνε διαδόχος τοῦ θείου του. Ἐξωσθεὶς ἐκ τοῦ θρόνου του ἐπανέκτησε πάλιν αὐτόν. Παρέστη δὲ ὡς πρόεδρος εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ οἰκουμενικὴν Σύνοδον τῷ 431 ἐπὶ Θεοδοσίῳ τοῦ μικροῦ, καὶ ἐκεῖ ἀντέκρουσε τὸν Νεστόριον, ἐξελέγξας τὸ δυσσεβὲς αὐτοῦ δόγμα. Ποιμάνας δὲ τὸ λογικὸν του ποιμνιον ἐπὶ 32 ἔτη ἐτελεύτησε τῷ 444. Συνέγραψαν ἀμφοτέροι πολλὰ καὶ σοφὰ συγγράμματα ἐρμηνευτικὰ τῶν θείων Γραφῶν καὶ ἐλεγκτικὰ τῆς πλάνης τῶν αἱρέσεων. Ἡ Ἐκκλησία πλέκουσα τὸ ἐγκώμιόν των τοὺς ἀποκαλεῖ ἱεράρχας μεγίστους τῆς εὐσεβείας καὶ προμάχους γενναίους τῆς Ὀρθοδοξίας.

† 25. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος ἐγεννήθη ἐν Ἀριανζῷ κόμῃ τῆς Καππαδοκίας ἐκ γονέων εὐσεβῶν Γρηγορίου καὶ Νόννας. Ἐμαθήτευσεν κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὴν Καισάρειαν, ἔπειτα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τελευταῖον εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐσχέτισθη μὲ τὸν Μ. Βασίλειον. Κατὰ πρῶτον ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, ἔπειτα δὲ ἐπίσκοπος. Κατὰ δὲ τὸ 378 ἀπελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς βοήθειαν τῆς ἐκεῖ ταραττομένης Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν αἱρέσεων ἐψηφίσθη ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς καὶ παρέστη ὡς πρόεδρος εἰς τὴν Β' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, τὴν συγκροτηθεῖσαν τῷ 381 κατὰ τοῦ πνευματομάχου Μακεδονίου.

Κυβερνήσας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν μέχρι τοῦ 382

Μάρτιος.

† 9. Τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῇ πόλει μαρτυροσάντων.

Ἐκ διαφορῶν πατρίδων καταγόμενοι ἦσαν ὅλοι στρατιῶται τὴν τάξιν ὑπὸ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν στρατηγόν· διὰ δὲ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν των συλληφθέντες καὶ δεινῶς βασανισθέντες ἐρρίφθησαν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν κατὰ τὴν Σεβάστειαν τῆς Καππαδοκίας λίμνην. Ἐκεῖ ἔμειναν ἐπὶ ὀλόκληρον νύκτα γυμνοὶ καὶ νεκρωθέντες σχεδὸν ὑπὸ τοῦ ψύχους, τὸ δὲ πρῶτ' συνέτριψαν τὰ σκέλη των καὶ τοιουτοτρόπως παρέδωκαν τὰ πνεύματά των εἰς τὸν Θεὸν τῷ 320 ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λικινίου.

† 25. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Μετὰ ἕξ μῆνας ἀπὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Προδρόμου ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ εἰς τὴν Ναζαρέτ πόλιν τῆς Γαλιλαίας πρὸς τὴν Παρθένον Μαριάμ, μνηστευμένην μὲ ἄνδρα ὀνομαζόμενον Ἰωσήφ ἐκ τοῦ οἴκου Δαυίδ. Καὶ ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτήν, εἶπε· «Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναίξιν!». Ἐκείνη ἀκούσασα ἐταράχθη διὰ τὸν λόγον αὐτόν, καὶ ἐσυλλογίζετο ποίου εἶδους χαιρετισμὸς νὰ εἶναι αὐτός. «Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εἶπε τότε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτήν· διότι εὖρες χάριν παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ θὰ γεννήσῃς υἱόν, τὸν ὁποῖον θὰ ὀνομάσῃς Ἰησοῦν (σωτῆρα δηλ.), διότι αὐτὸς θὰ

σώσῃ τὸν λαόν του ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Μαριάμ ἐδίσταζε νὰ πιστεύσῃ εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀγγέλου, ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτήν· «Πνεῦμα ἅγιον θὰ ἐπέλθῃ ἐπὶ σέ καὶ δύναμις τοῦ Ὑψίστου θὰ σέ ἐπισκιάσῃ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ γεννηθὲν θὰ ὀνομασθῇ υἱὸς Θεοῦ.» Τότε ἡ Μαριάμ κλίνας τὴν κεφαλὴν εἶπε· «Δούλη τοῦ Θεοῦ εἰμαι, ὡς γίνῃ κατὰ τὸν λόγον σου.» Καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτῆς.

Αὐτὴ εἶνε ἐν συντομίᾳ ἡ ὑπόθεσις τῆς μεγάλης ταύτης Χριστιανικῆς ἑορτῆς, τὴν ὁποῖαν ἡ Ἐκκλησία ἐγκωμιάζουσα ἀποκαλεῖ κεφάλαιον τῆς σωτηρίας ἡμῶν.

Ἀπρίλιος.

† 23. Τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου.

Ὁ μεγαλομάρτυς Γεώργιος ἦτο ἐκ πατρὸς μὲν Καππαδόκης τὸ γένος, ἐκ μητρὸς δὲ Παλαιστίνος, τὸ δὲ ἀξίωμα χιλιάρχος. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐκήρυξε παρρησίᾳ τὸν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ἐσέβητο κρυφίως, καὶ πλείστας βασάνους ὑπέστη, τελευταῖον δὲ ἀπεκεφαλίσθη τῷ 296, λαβὼν τοῦ μαρτυρίου τὸν στέφανον. Ἡ Ἐκκλησία ἀποκαλεῖ αὐτὸν τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτὴν καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστήν.

Μάϊος.

† 8. Τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

(Τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἑορτῆς ταύτης βλέπε Σεπτεμβρίου 26).

† 21. *Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.*

Ὁ μέγας οὗτος καὶ πρῶτος τῶν χριστιανῶν βασιλεύς, υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ καὶ τῆς μακαρίας Ἑλένης, ἐγεννήθη ἐν Ναϊσῶ τῆς Δαρδανίας τῷ 272, καὶ ἐξεπαιδεύθη εἰς τὴν Ῥώμην. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἀνηγορεύθη διάδοχος τοῦ θρόνου. Ἀλλὰ καὶ πρὶν λάβῃ ἀκόμη τὸν θρόνον, ἦτο καλῶς διατεθειμένος ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν τῇ συνεργείᾳ τῆς εὐσεβοῦς μητρὸς του Ἑλένης. Κατανικήσας δὲ κατόπιν τοὺς ἀντιπάλους καὶ συνάρχοντάς του Μαξέντιον καὶ Λικίνιον, φοβεροὺς διώκτας τοῦ χριστιανισμοῦ, μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Σταυροῦ καὶ γενόμενος μονοκράτωρ, ἐφρόντισε τὰ μέγιστα ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ ἐνῶ πρὶν κατεδιώκετο τὴν κατέστησεν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τοῦ κράτους καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξάπλωσίν της διὰ τῆς παραχωρήσεως δικαιοματίων καὶ προνομίων εἰς τοὺς χριστιανούς καὶ ἰδίως εἰς τὸν κλῆρον. Ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἐπανήλθαν εἰς τὰς θέσεις των οἱ ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀποβληθέντες χριστιανοὶ ἀξιοματικοί, ἀπελύθησαν ἐκ τῶν φυλακῶν οἱ κατακρατούμενοι χριστιανοί, ἀνηγέρθησαν ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ κράτους αἱ κατεδαφισθεῖσαι Ἐκκλησίαι, συνεκλήθη ἡ Αἴ ἐν Νικαίᾳ οἰκουμένη Σύνοδος κατὰ τῆς αἰρέσεως τοῦ δυσσεβοῦς Ἀρείου, ἀνευρέθη ὑπὸ τῆς εὐσεβοῦς Ἑλένης ὁ τίμιος Σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνη-

γέρθη ναὸς τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος μετέφερε καὶ τὴν ἑδραν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους εἰς Κωνσταντινούπολιν, διότι ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπερίσχυεν ὁ χριστιανισμός, τὸν ὅποιον εἶχεν ἀσπασθῆ· ἡ δὲ Ῥώμη ἦτο ἀκόμη πόλις εἰδωλολατρική. Ἐτελεύτησε δὲ κατὰ τὸ 337 τὴν 21^{ην} Μαΐου ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ζητήσας καὶ λαβὼν τὸ θεῖον βάπτισμα. Ἐζήτησε δὲ ἐν ὄλῳ ἔτη 65, ἡ δὲ μήτηρ του 80, τελευτήσασα τῷ 328. Ἡ Ἐκκλησία ἐξ εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς μεγάλας ὑπὲρ αὐτῆς ὑπηρεσίας του ὠνόμασεν αὐτὸν μέγαν καὶ ἐν βασιλευσὶν Ἀπόστολον, κατατάξασα αὐτὸν τε καὶ τὴν εὐσεβεστάτην του μητέρα ἐν τῷ χορῷ τῶν ἁγίων.

Ἰούnius.

† 24. *Τὸ γενέθλιον τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.*

Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐγεννήθη ἐξ ἡμῶν πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξ ἐπαγγελίας. Ἡ δὲ γέννησίς του ἐπέπλησεν ὄλους τοὺς συγγενεῖς καὶ περιόικους χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης. Ὄταν δὲ τὴν 8^{ην} ἡμέραν τῆς περιτομῆς συνηλθαν νὰ δώσουν τὸ ὄνομα εἰς τὸ παιδίον, οἱ μὲν ἄλλοι ἐπέμεναν νὰ ὀνομασθῆ Ζαχαρίας, τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του, ἡ δὲ γηραιὰ μήτηρ του Ἐλισάβετ ἀντέτεινε θέλουσα νὰ ὀνομασθῆ Ἰωάννης. Ὁ ἄλαλος πατὴρ ἐρωτώμενος περὶ τούτου διὰ νεύματος καὶ μὴ δυνάμενος νὰ λαλήσῃ, ἐζήτησε πινακίδιον καὶ ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ· « Ἰωάννης ἔσται τὸ ὄνομα ».

Καὶ ἀμέσως ἠνοιχθη τὸ στόμα του, ἐλύθη ἡ γλῶσσά του ἀπὸ τὸν ἐννεάμηνον δεσμόν καὶ φωτισθεὶς ἐκ πνεύματος ἁγίου ψάλλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. Τὸ δὲ παιδίον κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν «ἤϋξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἕως ἡμέρας ἀναδειξέως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ» (Λουκ. α'.80).

† 29. *Τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.*

Ἐκ τούτων ὁ μὲν Πέτρος ἦτο ἐκ Βηθσαιᾶ τῆς Γαλιλαίας, υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ, ἀδελφὸς Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου, ἀλιεὺς τὴν τέχνην, ἰδιώτης καὶ πτωχός, Σίμων καλούμενος τὸ πρῶτον· ἔπειτα δὲ μετωνομάσθη Πέτρος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα ἐκ τῆς λίμνης Γενησαρέτ τὸν ἠκολούθησε γενόμενος ἀχώριστος μαθητῆς του. Ὅταν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι συνέλαβαν τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν ἀπήγαγαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀρχιερέως, ὁ Πέτρος ἠρνήθη τὸν διδάσκαλον τρίς διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων καὶ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ἀλλ' ἔλαθε πάλιν διὰ πικροτάτων δακρῶν τὴν συγχώρησιν τοῦ παραπτώματος. Μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγίου πνεύματος κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἰουδαίαν, Σαμάρειαν, Ἀντιόχειαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀσίας, κατήντησε τελευταῖον εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου σταυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ Νέρωνος ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, ἀφήσας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ δύο καθολικὰς Ἐπιστολάς.

Ὁ δὲ Παῦλος, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμὴν καταγόμενος, ἐγεννήθη ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας καὶ ἐκεῖ ἔμαθε καὶ τὰ πρῶτα γράμματα. Κατὰ δὲ τὴν μικράν του ἡλικίαν ἔμαθε καὶ τὴν σκηνοποιίαν. Μετὰ ταῦτα τὸν ἔστειλεν ὁ πατήρ του εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ πρὸς τὸν περίφημον διδάσκαλον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸν Φαρισαῖον Γαμαλιήλ, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐδιδάχθη τὴν σοφίαν καὶ τὸν νόμον τῶν Ἑβραίων. Ὁ Παῦλος ἔνεκα τῆς Φαρισαϊκῆς μορφώσεώς του ἦτο ἄσπονδος ἐχθρὸς τῶν χριστιανῶν κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἀκολούθως ἔγινεν ὁ θερμότερος ὑπερασπιστῆς καὶ διδάσκαλος τῆς χριστιανικῆς πίστεως, κληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς ἐξῆς: Βλέπον τὸ συνέδριον τὸν Παῦλον ἐμφορούμενον τοσοῦτου μίσους κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ θέλον νὰ ἐπωφεληθῇ, τὸν ἀπέστειλε μὲ συστατικὰς ἐπιστολάς παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως εἰς τὴν Δαμασκὸν πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων χριστιανῶν. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν πλησίον τῆς Δαμασκοῦ ἤστραψε πέριξ του φῶς οὐράνιον. Τότε ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἀκούει τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία ἔλεγεν· «Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;» Ὁ δὲ Παῦλος λέγει· «τίς εἶ, Κύριε, ὃν ἐγὼ διώκω;» καὶ ἀκούει πάλιν· «ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν».

Ἀπὸ τὴν οὐρανίαν ἐκείνην φωνὴν καὶ τὴν φωτοχυσίαν ἐτυφλώθη πρὸς καιρόν. Ὅταν δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν χειραγωγούμενος, καὶ κατὰ θεῖαν ἀποκάλυψιν ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ ἀποστόλου Ἀνάνιου καὶ ἤνοιξε

πάλιν τοὺς σωματικούς ὁμοῦ καὶ τοὺς ψυχικούς ὀφθαλμοὺς πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εὐθύς, ὡς τῆς θαυμασίας μεταβολῆς! παρουσιάζεται εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Δαμασκού καὶ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν τῶν Ἰουδαίων κηρύττει τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τῆς Δαμασκού ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀσίας, εἰς τὴν Μακεδονίαν, Ἑλλάδα (τότε Ἀχαΐαν), εἰς Ῥώμην, ὅπου καὶ ἀπέθανε μαρτυρικὸν θάνατον ἐπὶ Νέρωνος τῷ 67 μετὰ Χριστόν. Τὸν ἱερόν καὶ ἐνθερμον ζῆλόν του εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, τοὺς πόνους, τὰς θλίψεις, τὰ ναυάγια, τὰς φυλακάς, τὰ δεσμά καὶ τὰς μαστιγώσεις διηγεῖται λεπτομερῶς ἡ ἱερὰ βίβλος τῶν Πράξεων, καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὰς ἐπιστολάς του. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου εἶνε 14, ὅλαι οἰκοδομητικαὶ εἰς εὐσέβειαν καὶ εἰς ἀρετὴν διακρινόμεναι διὰ τὸ ὕφος, μεθ' οὗ διεξάγει τὴν ἀλήθειαν τῶν βάσεων τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὰς ὀνομάζει *ἀδαμάντινον τεῖχος*.

† 30. *Ἡ Σύναξις τῶν δώδεκα Ἀποστόλων.*

Τῶν δώδεκα Ἀποστόλων τὰ ὀνόματα εἶνε ὅλα: Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφός του· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφός του· Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Ἰούδας ὁ ἀδελφός του ὁ λεγόμενος καὶ Λεββαῖος καὶ Θαδδαῖος· Σίμων ὁ Ζηλωτῆς καὶ Ματθίας ὁ ἀντικαταστήσας τὸν προδότην Ἰούδαν.

Ἰούλιος.

† 20. *Τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου.*

Ὁ προφήτης Ἡλίας ἦτο ἐκ τῆς πόλεως Θέσβης ἢ Θέσβης τῆς Γαλααδ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἐκ γένους ἱερατικοῦ, ἀνὴρ ἐρημικὸς καὶ ἀσκητικὸς χαρακτῆρος, ἐνδεδυμένος μηλωτὴν (δέρμα προβάτου) καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν του. Τὸ ὄνομα του ἐρμηνεύεται Θεὸς ἐμὸς ἐστὶν ὁ Κύριος ἢ ἰσχυρὸς Κυρίου. Ὁ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ζῆλός του συγκρίνεται πρὸς τὸ πῦρ, καὶ ὁ λόγος του πρὸς λαμπάδα καιομένην. Ἐκ τούτου ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα *Ζηλωτῆς*. Ὑπὸ τοιοῦτου ζήλου λοιπὸν φλεγόμενος ἤλεγξεν αὐστηρῶς τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν παρανομίαν τοῦ βασιλέως Ἀχαάβ καὶ τῆς γυναικὸς του Ἰεζάβελ. Προεῖπε τὴν καταστροφὴν του, καθὼς καὶ τοῦ Ὀχοζίου τὸν θάνατον. Κατέσφαξε τοὺς ψευδεῖς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, τοὺς προσκυνοῦντας τὰ εἰδῶλα καὶ διαστρέφοντας τὸν λαὸν καὶ ἄλλα πλεῖστα καὶ τεράστια θύματα ἐξετέλεσεν. Ἐπὶ τέλους δὲ ἐνώπιον τοῦ μαθητοῦ του Ἐλισσαίου ἀνησπᾶγη αἰφνιδίως ὑπὸ πυρίνου ἄρματος καὶ ἀνελήθη σύσσωμος εἰς τὸν οὐρανὸν κατὰ τὴν Γραφήν. Ἡ Ἐκκλησία ἐγκωμιάζουσα τὸν Ἡλίαν ἀποκαλεῖ *ἑνσαρκον ἄγγελον καὶ κρηπίδα τῶν προφητῶν*.

† 27. *Τοῦ μεγαλομάρτυρος καὶ ἱαματικοῦ Παντελεήμονος.*

Ἦτο Νικομηδεὺς τὴν πατρίδα ἐκ πατρὸς μὲν εἰ-

δωλολάτρου, χριστιανῆς δὲ μητρὸς, ὑπὸ τῆς ὁποίας ὠδηγήθη εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἱερέως Ἑρμολάου κατηχήθη καὶ ἐβαπτίσθη. Διδαχθεὶς δὲ τὴν ἰατρικὴν τέχνην μετήρξατο τὸν ἰατρὸν φιλανθρώπως, θεραπεύων πᾶσαν νόσον μᾶλλον διὰ χάριτος τοῦ Θεοῦ ἢ διὰ τῆς τύχης, δεικνύων συμπάθειαν πρὸς ὅλους. Διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ Παντολέοντος μετωνομάσθη Παντελεήμων. Ἀνοίξας δὲ ποτε τοὺς ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ τινος ἐφώτισε συγχρόνως καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς του πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, τὸ ὁποῖον ἐγένετο αἴτιον καὶ τοῦ μαρτυρίου του. Διότι ἐρωτηθεὶς ὁ πρῶην τυφλὸς ὑπὸ τίνος καὶ πῶς ἐθεραπεύθη, καὶ ὁμολογήσας παρρησίᾳ, κατὰ μίμησιν τοῦ τυφλοῦ ἐκείνου τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τὸν ἰατρὸν καὶ τὸν τρόπον τῆς θεραπείας, αὐτὸς μὲν πάραυτα ἐφανεύθη, ὁ δὲ Παντελεήμων συνελήφθη καὶ μετὰ πολλὰς βασάνους ἐκόπη τέλος ἡ τιμία κεφαλὴ του τῷ 305 ἐπὶ τῆς βασιλείας Μαξιμιανοῦ.

Αὐγουστος.

† 6. Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς παραλαβὼν τοὺς κορυφαίους τῶν μαθητῶν του Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην ἀνῆλθεν εἰς ὄρος (τὸ Θαβῶρ κατὰ τὴν παράδοσιν). Ἐκεῖ δὲ μετεμορφώθη καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπόν του ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἐνδύματά του ἔγιναν λευκὰ ὡς τὸ φῶς, καὶ ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὴν ἐξαισίον ἐκείνην

φωτοχυσίαν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἥλιος λαλοῦντες μετὰ τοῦ Ἰησοῦ. Μετ' ὀλίγον ἐπισκιάζει αὐτοὺς νεφέλη φωτεινὴ, καὶ ἐκ τῆς νεφέλης ἀκούεται πάλιν ἡ αὐτῆ φωνή, ἡ ὁποία ἠκούσθη καὶ εἰς τὸν Ἰορδάνην: «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε». Τὸ θαῦμα τοῦτο ἔγινε πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ μὴ δειλιάσουν, ὅταν ἴδουν αὐτὸν μετ' ὀλίγον σταυρούμενον.

† 15. Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἐκκλησίας παράδοσιν ἡ Θεοτόκος ἀπέθανε κατὰ τὸ 65ον ἔτος τῆς ἡλικίας της, ἀφοῦ ἔλαβε μῆνυμα πρὸ τριῶν ἡμερῶν ὑπὸ ἀγγέλου διὰ τὴν ἀπὸ τῆς προσκαιροῦ ζωῆς μετάβασιν εἰς τὴν αἰώνιον καὶ μακαρίαν. Ἐκηδεύθη δὲ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, οἱ ὅποιοι προσέτρεξαν ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης, μετὰ πολλῆς εὐλαβείας καὶ μεγαλοπρεπειας, καὶ ἐτάφη εἰς Γεθσημανῆ. Ἀλλὰ μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὸ σῶμα μετέστη εἰς Οὐρανοὺς, καθὼς ψάλλει κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἡ Ἐκκλησία, παραλαβοῦσα ταῦτα ἐξ ἀρχαίας τῶν πατέρων παραδόσεως καὶ πολλὰ αὐτῶν ἄσματογραφήσασα.

† 29. Ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ἡ σφραγὶς πάντων τῶν προφητῶν, καὶ τῶν Ἀποστόλων ἡ ἐναρξίς, ὁ μεσίτης μεταξὺ Παλαιᾶς καὶ Καινῆς διαθήκης, ὁ μιμητὴς τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ, ἀφ' οὗ ἐκήρυξε τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας, καὶ ὑπέδειξε τὰ καθήκοντα εἰς πάντας καὶ προη-

τοίμασε τὰς καρδίας πάντων πρὸς ὑποδοχὴν τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρος, ἐπεσφράγισε κατόπιν τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων του διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος γενόμενος ὑπὲρ τοῦ θεοῦ νόμου θῦμα ἱερὸν ὑπὸ χειρὸς ἀνδρὸς παρανόμου. — Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας, τετράρχης τῆς Γαλιλαίας, ἀπεδίωξε τὴν νόμιμον σύζυγόν του καὶ ἤρπασε παρὰ νόμον τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ του, ἡ ὁποία εἶχε καὶ θυγάτριον ἐξ ἐκείνου ὀνομαζόμενον Σαλώμῃ· αὐτὴ δὲ ἐλέγετο Ἡρωδιάς. Τὴν ἄθεςμον ταύτην πράξιν δὲ ἔπαυσε νὰ ἐλέγχει ὁ κῆρυξ τῆς μετανοίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπέπεσαν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ Ἡρώδου, ὁ ὁποῖος τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἐκλείσεν εἰς τὴν φυλακὴν. Ὅτε δὲ ἐτελοῦντο τὰ γενέθλιά του, καὶ ἐχόρευεν ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος Σαλώμῃ καὶ ἤρπασεν εἰς τὸν Ἡρώδην καὶ τοὺς συνδαιτυμόνας, ὁ Ἡρώδης ὑπεσχέθη μεθ' ὅρκου, ὅτι θὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὸν χορὸν τῆς καὶ τὸ ἡμισυ τῆς βασιλείας, ἐὰν ζητήσῃ. Ἡ Σαλώμῃ τότε συμβουλευθεῖσα τὴν μητέρα τῆς ζητεῖ πάραυτα ἐπὶ δίσκου τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ὁ δὲ Ἡρώδης προφασιζόμενος δῆθεν τοὺς ὄρκους καὶ ἐντρεπόμενος τοὺς προσκεκλημένους, στέλλει δῆμιον εἰς τὴν φυλακὴν, ὅστις ἀποκεφαλίσας τὸν Ἰωάννην ἔδωκεν ἐπὶ δίσκου τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ κοράσιον. Τοιοῦτοτρόπως ἡ τιμιωτάτη ἐκείνη κεφαλὴ δίδεται βραβεῖον βεβήλου ὀρχήματος, καὶ γίνεται παίγνιον αἰσχροῦν γυναικῶν. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ θεοῦ Βα-

πτιστοῦ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ ἐσῆκωσαν καὶ ἔθαψαν εἰς μνημεῖον.

Μερικαὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀκινήτων ἑορτῶν, τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία ὥρισεν ὡς καθολικὰς, δὲν ἑορτάζονται δι' ἀρχίας. Ἄλλαι δὲ πάλιν μὴ συγκαταλεγόμεναι εἰς ταύτας ἑορτάζονται εἰς μερικὰς μόνον κοινότητας ἢ ἐπαρχίας ὡς τοπικαὶ ἑορταὶ τιμώμεναι διὰ θρησκευτικῶν συναθροίσεων καὶ ἀρχίας. Τοῦτο συμβαίνει ἢ διότι ὁ ἑορταζόμενος ἅγιος κατάγεται ἐκ τῆς πόλεως ἢ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, ἢ διότι ὑπάρχει ἐκεῖ φερόντως αὐτοῦ ναὸς ἢ ἐξ ἄλλου τινὸς συμβεβηκότος.

Γ'. ΚΙΝΗΤΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

Αἱ κινηταὶ ἑορταὶ ὑποδιαιοῦνται εἰς δύο: εἰς τὰς πρὸ τοῦ Πάσχα καὶ εἰς τὰς μετὰ τὸ Πάσχα.

α') Αἱ πρὸ τοῦ Πάσχα.

- 10 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου.
- 9 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα τοῦ Ἀσώτου.
- 8 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα τῆς Ἀπόκρεω.
- 7 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα τῆς Τυροφάγου.
- 6 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα τῆς Ὁρθοδοξίας ἢ Ἀπ τῶν νηστειῶν.
- 5 Β^α Κυριακὴ τῶν νηστειῶν.
- 4 Γ^η Κυριακὴ τῶν νηστειῶν καὶ ἡ προσκύνησις τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

- 3 Δη Κυριακὴ τῶν νηστειῶν, ἡ πέμπτη τοῦ μεγάλου Κανόνος καὶ τὸ Σάββατον τοῦ Ἀκαθίστου.
- 2 Εἰ Κυριακὴ τῶν νηστειῶν. Τὸ Σάββ. τοῦ Λαζάρου.
- 1 Κυριακὴ τῶν Βαΐων. Ἐπεταὶ ἡ Μεγάλῃ Ἑβδομάς.

β') Αἰ μετὰ τὸ Πάσχα.

- 1 Κυριακὴ τοῦ Πάσχα. Παρασκευὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.
- 2 Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ.
- 3 Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων.
- 4 Κυριακὴ τοῦ Παραλύτου. Τετάρτη τῆς Μεσοπεντηκοστῆς.
- 5 Κυριακὴ τῆς Σαμαρείτιδος.
- 6 Κυριακὴ τοῦ Τυφλοῦ. Πέμπτη τῆς Ἀναλήψεως.
- 7 Κυριακὴ τῶν 318 Θεοφόρων Πατέρων.
- 8 Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς.
- 9 Κυριακὴ τῶν ἁγίων Πάντων.

ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ

- 10 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα. Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Κατὰ ταύτην ἄρχεται τὸ Τριῳδίον. Τριῳδίον ὀνομάζεται τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον περιέχει τὰς ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέ-

ρας μέχρι τοῦ Μ. Σαββάτου, ὀνομάσθη δὲ οὕτω, διότι οἱ πρῶτοι κανόνες τῶν πενήθιμων τούτων ἀκολουθιῶν περιέχουν τρεῖς ὥδᾶς.

Αἱ ἀκολουθίαι τοῦ Τριῳδίου μᾶς προπαρασκευάζουν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν σοβαρῶν ἡμερῶν τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Τρεῖς δὲ ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς νηστείας μᾶς προετοιμάζει διὰ λαμπρῶν παραβολῶν τοῦ τὸ Εὐαγγέλιον, ἐξ ὧν ἡ πρώτη εἶνε ἡ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, ἡ ἀναγνωσκομένη κατὰ ταύτην τὴν Κυριακὴν.

Ἡ Ἐκκλησία θέλουσα νὰ μᾶς διδάξῃ τὴν βλάβην τῆς ὑπερηφανείας καὶ τὴν ὀφέλειαν τῆς ταπεινοφροσύνης, ἔταξε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς πρώτης ταύτης παραβολῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Διότι οἱ μὲν Φαρισαῖοι, ὄντες πονηροὶ καὶ ὑποκριταί, τὰς μὲν κακίας των ἐκρυπταν, πᾶσαν δὲ ἐξ ὑποκρισίας ἀρετὴν των διεσάλπιζαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνομιζοντο δίκαιοι καὶ ἅγιοι· τὸναντίον δὲ οἱ Τελῶναι, ἐπειδὴ ἀγοράζοντες τοὺς κυβερνητικούς φόρους καὶ συλλέγοντες αὐτοὺς ἔκαμναν πολλὰς ἀδικίας καὶ ἀρπαγὰς δι' αἰσχροκέρδειαν, ἐθεωροῦντο ἁμαρτωλοὶ καὶ ἄδικοι· καὶ ὅμως ὁ Θεὸς ἤκουσε τὴν προσευχὴν τοῦ ταπεινοῦ Τελώνου καὶ ὄχι τὴν τοῦ ὑπερηφάνου Φαρισαίου, «ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

9 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα· τοῦ Ἀσώτου.

Ἡ δευτέρα αὕτη Κυριακὴ τοῦ Τριῳδίου ὀνομάσθη οὕτως ἐκ τῆς ἀναγνωσκομένης εὐαγγελικῆς παραβολῆς τοῦ Ἀσώτου, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ νεώτερος υἱὸς

καίπερ ἀσώτως διασκορπίσας τὴν πατρικὴν του περιουσίαν, οὐχ ἤττον μετανοήσας καὶ καταφυγὼν εἰς τὰς πατρικὰς ἀγκάλας ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἀγαπητὸς καθὼς πρότερον. Οἱ θεῖοι Πατέρες διὰ τὸ νὰ ἐκριζώσουν ἀφ' ἡμῶν τὸ πάθος τῆς ἀπογνώσεως, καὶ διὰ τὸ νὰ μᾶς ἐνθαρρύνουν εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς, ἔταξαν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς νηστείας τὴν ἀνάγνωσιν τῆς παραβολῆς τοῦ Ἀσώτου, διδασκούσης ἡμᾶς τὴν κατάστασιν τοῦ ἀμαρτωλοῦ, τὸν κανόνα τῆς μετανοίας καὶ τὸ μέγεθος τῆς θείας εὐσπλαγχνίας· ὥστε διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ἡ Ἐκκλησία ζητεῖ νὰ κερδήσῃ τοὺς καὶ σήμερον ἐν τῇ καταστάσει τοῦ ἀσώτου υἱοῦ εὐρισκομένους, προσκαλοῦσα αὐτούς, ὅπως ἔλθουν εἰς συνάσθησιν καὶ συμμετάσχουν τῆς πνευματικῆς πανδαισίας τοῦ Πάσχα.

Τὸ Σάββατον τῆς ἐβδομάδος ταύτης, τὸ κοινῶς λεγόμενον Ψυχασάββατον καὶ Σάββατον τῆς Ἀπόκρεω, ἐπιτελοῦμεν μνήμην πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν εὐσεβῶς τελευτησάντων, μετὰ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται καὶ οἱ μὴ τυχόντες μνημοσύνων δι' οἰονδήποτε συμβεβηκός.

8 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα τῆς Ἀπόκρεω.

Ἦνομάσθη οὕτω, διότι ἀπὸ ταύτης παύει ἡ κρεοφαγία. Ἡ ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς ταύτης εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ποίημα Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἡγουμένου τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίου, ὅστις ἤκμασε κατὰ τὸ 829 μ. Χ.

Οἱ θεῖοι πατέρες ἔταξαν, ὅπως κατὰ τὴν ἡμέραν

ταύτην ἐπιτελεῖται ἑορτὴ εἰς ἀνάμνησιν τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸ νὰ μὴ διάγωμεν ἀμελῶς, θαρροῦντες εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ πράττωμεν τὸ καλὸν πάντοτε, μὴ λησμονοῦντες ὅτι οὐ μόνον φιλάνθρωπος εἶναι ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ κριτὴς δικαιοτάτος, ἀποδίδων εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα του.

Τὸ Σάββατον τῆς ἐβδομάδος ταύτης «Σάββατον τῆς Τυροφάγου» ἐπιτελοῦμεν κοινὴν μνήμην καὶ ἑορτὴν πάντων τῶν ἐν ἀσκήσει λαμπάντων ὁσίων καὶ θεοφόρων ἡμῶν πατέρων, ὅσοι διὰ πολλῶν κόπων νικήσαντες τὰ πάθη τῆς σαρκὸς ἔγιναν εὐχάριστοι εἰς τὸν Θεόν, ἵνα καὶ ἡμεῖς πρὸς τὴν ζωὴν αὐτῶν ἀποβλέποντες ἀγωνιζώμεθα γενναίως κατὰ τῶν παθῶν ἡμῶν ἀκούμενοι εἰς ἔργα ἀγαθὰ καὶ θεάρεστα.

7 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα τῆς Τυροφάγου.

Ἡ ἐβδομάς αὕτη ὡς εἰσάγουσα ἡμᾶς εἰς τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν καλεῖται «μετανοίας πρόθυρα, ἐβδομὰς προκαθάρσιμος, νηστείας διάγγελμα καὶ νηστείας πύλη». Κατὰ ταύτην τὴν Κυριακὴν ἀνακαλοῦμεν εἰς μνήμην μας τὴν ἐκ τοῦ παραδείσου ἔξοριαν τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ, ἵνα ἐμβαίνοντες εἰς τὴν νηστείαν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἐνθυμώμεθα τὴν ὀφέλειαν τῆς νηστείας καὶ τὴν ἐκ τῆς λαίμαργίας καὶ παρακοῆς προερχομένην βλάβην, καὶ προσπαθῶμεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην μακαριότητα καὶ δόξαν διὰ τῆς νηστείας καὶ τῆς ὑπακοῆς.

Μόνον κατὰ τὴν Κυριακὴν ταύτην εἰς τοὺς ναοὺς

τῶν πόλεων καὶ εἰς τὰ Μοναστήρια ψάλλεται βαρυνπεν-
θῶς ὁ Πολυέλεος (135^{ος} ψαλμός) καὶ ὁ 136^{ος} ψαλμός
«ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ
ἐκλαύσαμεν» ψαλμός, τὸν ὁποῖον ἐξόριστοι ἔφαλλον οἱ
Ἰουδαῖοι μακρὰν τῆς πατρίδος τῶν.

Τὸ Σάββατον τῆς ἐβδομάδος ταύτης εἶναι τὸ πρῶ-
τον Σάββατον τῶν νηστειῶν. Κατ' αὐτὸ ἐορτάζομεν
εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου
τοῦ Τήρωνος διὰ τὴν ἐξῆς ἐτέραν παράδοσιν: Ἰουλι-
ανὸς ὁ παραβάτης ἐχθρὸς ὢν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ
θέλων νὰ μιάνῃ τοὺς χριστιανοὺς διέταξε καὶ ἐμόλυναν
κρυφίως τὰ τρόφιμα πάντα διὰ τοῦ αἵματος τῶν εἰδω-
λολατρικῶν θυσιῶν, ἀλλὰ θεία βουλὴ φανεῖς καθ' ὕπνον
ὁ μάρτυς Θεόδωρος εἰς τὸν τότε ἀρχιεπίσκοπον Κων-
σταντινουπόλεως Εὐδόξιον ἐφάνερωσε τὸ πρᾶγμα, καὶ
παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν νὰ διατάξῃ τὴν ἀναπλήρωσιν
τῆς τροφῆς διὰ τῶν κολλύβων (βρασμμένου σίτου). Τοι-
ουτοτρόπως ὁ μὲν σκοπὸς τοῦ αὐτοκράτορος ἐματαιώθη,
οἱ δὲ χριστιανοὶ ἔμειναν ἀμόλυντοι καθαρίζοντες ἑαυ-
τοὺς διὰ τῆς νηστείας κατὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα,
τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς ὀνομάζομεν καθαρὰν ἐβδομάδα.

ὁ Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ
Αἱ τῶν Νηστειῶν.

Κατὰ ταύτην τὴν Κυριακὴν ἐορτάζομεν τὴν ἀνα-
ατήλωσιν τῶν ἁγίων εἰκόνων.

Ἦπερ τὰ ἑκατὸν ἔτη κατετάραξε τὴν Ἐκκλησίαν
ὁ διωγμὸς τῶν εἰκόνων ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων αὐτοκρα-
τόρων, ὧν ὁ πρῶτος ὑπῆρξεν ὁ Λέων Ἰσαυρὸς (713),

τελευταῖος δὲ ὁ Θεόφιλος σύζυγος τῆς εὐσεβοῦς Θεο-
δώρας, ἡ ὁποία μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀπέβαλεν ἐκ
τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν εἰκονομάχον Πατριάρχην
Ἰωάννην τὸν Γραμματικὸν καὶ ἀνεβίβασε τὸν ἱερόν
Μεθόδιον καὶ συνεκάλεσε μετ' αὐτοῦ τὴν ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει ἐκκλησίαν τῆς 842. Ἡ Σύνοδος
αὕτη, ἀφ' οὗ ἐπεκύρωσε τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Νικαίᾳ
Ζητῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, κατεδίκασε τοὺς εἰκονομά-
χους. Τὴν δὲ ἐπομένην Κυριακὴν μετεφέρθησαν αἱ εἰκό-
νες εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐν θριάμβῳ. Ὁρίσθη δὲ πρὸς
τιμὴν τῆς ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων νὰ ἐορτάζομεν
ἐτησίως τὴν πρώτην Κυριακὴν τῶν νηστειῶν, ἡ ὁποία
ὀνομάσθη Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

ὁ Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα Βᾶ τῶν νηστειῶν.

Κατὰ ταύτην τὴν Κυριακὴν ψάλλεται ἡ ἀκολου-
θία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐπισκόπου Θεσ-
σαλονίκης.

Ὁ θεῖος οὗτος πατὴρ ἐξ Ἀσίας ὁρμώμενος ἀνετράφη
εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου καὶ ἐξα-
παιδεύθη. Μετὰ ταῦτα δὲ ἠσκήτευσεν ἐπὶ τοῦ ἁγίου
Ὁρους εἰς τὴν Σκήτην Βεροίας. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο σοφός,
παρέστη εἰς τὰς συγκροτηθείσας ἐν Κωνσταντινου-
πόλει συνόδους (1341) κατὰ Βαλαάμ τοῦ Καλαβροῦ
καὶ (1347) κατὰ τοῦ ὁμόφρονός του Ἀκινδύνου, καὶ
ἠγωνίσθη λαμπρῶς ὑπὲρ τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλη-
σίας. Κατὰ δὲ τὸ 1349 ἐχειροτονήθη ἀρχιεπίσκοπος
Θεσσαλονίκης, ὅπου καὶ ἀπέθανεν, ἀφοῦ ἐποίησε τὸ
λογικὸν ποιμνίον του 13 ἔτη. Τὸ ἱερόν λείψανόν του

Τὸ Σάββατον τῆς ἐβδομάδος ταύτης ὀνομάζεται Σάββατον τοῦ δικαίου Λαζάρου.

Οὗτος ἦτο φίλος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς καὶ αἱ ἀδελφαί του Μάρθα καὶ Μαρία, κατήγοντο δὲ ἐκ Βηθανίας. Ἐπειδὴ ὁ Λάζαρος ἠσθένησεν, αἱ ἀδελφαί του ἐμήνυσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εὐρισκόμενον μετὰ τῶν μαθητῶν του εἰς τὴν Γαλιλαίαν τὰ τῆς ἀσθενείας του. Τότε δὲ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του· « Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν νὰ ἐξυπνίσωμεν τὸν κοιμώμενον φίλον Λάζαρον. » Φθάσας δὲ εἰς τὴν Βηθανίαν ἐπαρηγόρησε τὰς ἀδελφάς. Ἐρωτήσας δὲ καὶ μαθὼν ποῦ ἐτάφη, ἦλθεν εἰς τὸν τόπον ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν μαθητῶν του καὶ πλήθους λαοῦ. Διέταξε δὲ νὰ ἀφαιρέσουν τὸν λίθον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Οὐρανὸν καὶ προσευχήθεις καὶ εὐχαριστήσας τὸν Θεὸν ἔκραξε μὲ μεγάλην φωνὴν λέγων· « Λάζαρε, δεῦρο ἐξῶ ». Καὶ ὁ Λάζαρος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ μνημείου περιτυλιγμένος μὲ τὰ σάβανα· ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· « Λύσατέ τον διὰ νὰ ἤμπορῇ νὰ περιπατῇ, καὶ ἄφετε νὰ ὑπάγῃ. » Ἦτο δὲ ὁ Λάζαρος κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν τριακοντοῦτης, καὶ ἐπέζησεν ἀκολουθῶς ἄλλα τριάκοντα περίπου ἔτη. Ἐτελεύτησε δὲ εἰς τὴν Κύπρον τὸ 63 ἔτος τῆς ἡλικίας του.

1 Κυριακὴ πρὸ τοῦ Πάσχα. Κυριακὴ τῶν Βαίων καὶ Ἡ τῶν Νηστειῶν.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἡ ὁποία ἦτο πολὺ πλησίον τῆς Βηθανίας. Ὁ Ἰησοῦς τὴν Κυριακὴν, πέντε ἡμέρας πρὸ

τοῦ νομικοῦ Πάσχα ἐρχόμενος ἀπὸ Βηθανίας εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπὶ ὄναριου, ὅπερ διέταξε τοὺς μαθητάς του νὰ φέρουν εἰς αὐτόν, ἔγινε δεκτὸς ὑπὸ τοῦ λαοῦ μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ. Ἄπαντες μικροὶ καὶ μεγάλοι ἔσπευσαν εἰς προὔπαντησίν του κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας ἀπαλοὺς κλάδους φοινίκων (Βαΐα). Καὶ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἔστρωσαν τὴν ὁδὸν μὲ τὰ ἐνδύματά των, ἄλλοι δὲ μὲ κλάδους δένδρων· τὸ δὲ πλῆθος μετὰ τῶν νηπίων ἔκραζαν· « Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ » (Ἰωάν. ΙΒ', 13). Ταύτην τὴν λαμπρὰν καὶ ἐνδοξὸν εἴσοδον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ εορτάζει ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Κυριακὴ τῶν Βαίων.

Ἡ μεγάλη ἐβδομάς ἢ ἐβδομάς τῶν Παθῶν.

α') Ἡ μεγάλη Δευτέρα. Ἀπὸ ταύτης ἄρχονται τὰ ἅγια πάθη τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Λαμβάνεται δὲ ὡς τύπος κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ὁ βίος καὶ τὰ πάθη Ἰωσήφ τοῦ Παγκάλου, ὁ ὁποῖος προεικόνισε μὲ τὰς διαφόρους του περιπετείας καὶ τὰ πάθη τὴν ἐνδοξὸν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν. Ἐπισυνάπτεται δὲ κατ' αὐτὴν καὶ ἡ ἱστορία τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου καταρασθείσης καὶ ξηρανθείσης συκῆς διὰ τὴν ἀκαρπίαν, ἡ ὁποία εἰκόνιζε τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, τὴν μὴ ἔχουσαν τὸν ἀπαιτούμενον καρπὸν τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς καὶ γυμνωθεῖσαν διὰ τῆς κατάρας ἀπὸ πάσης πνευματικῆς χάριτος.

β') Ἡ μεγάλη Τρίτη. Κατὰ ταύτην ἀνακαλοῦμεν

εἰς τὴν μνήμην μας τὴν παραβολὴν τῶν δέκα παρθένων, διὰ τὴν διδασχῶμεν νὰ μὴ ἀμελῶμεν τοῦ ἔργου τῆς ἐλεημοσύνης καθὼς αἱ μωραὶ τοῦ Εὐαγγελίου παρθένοι, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι εἰς πᾶσαν στιγμὴν καθὼς αἱ φρόνιμοι παρθένοι πρὸς προὔπαντησιν τοῦ νυμφίου, διὰ τὴν μὴ ἀκούσωμεν τὴν φρικτὴν ἐκείνην ἀπάντησιν (οὐκ οἶδα ὑμᾶς).

γ') *Ἡ μεγάλη Τετάρτη.* Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἡ Ἐκκλησία μνημονεῖ αἶψ' ἐνὸς μὲν τὴν γυναῖκα, ἡ ὁποία ἤλειψε τὸν Κύριον μὲ μύρον, ἐξ ἄλλου δὲ τὴν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους προδοσίαν τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τοῦ προδότου Ἰούδα ἀντὶ 30 ἀργυρίων. Τὸ αἷτιον τοῦτο ἐθέσπισε τὴν νηστείαν τῆς Τετάρτης.

δ') *Ἡ μεγάλη Πέμπτη.* Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν λόγος γίνεται περὶ τοῦ μυστικοῦ δείπνου, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσύστησε τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας, τῆς συλλήψεώς του διὰ τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα καὶ τῆς παραδόσεώς του πρὸς τὸν Ἄνναν καὶ τὸν Καϊάφαν.

ε') *Μεγάλη Παρασκευή.* Τὴν πρωίαν τῆς Παρασκευῆς παρεδόθη ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς Ἰουδαίους καί, αἶψ' οὗ ὑπέμεινε πλείστας ὕβρεις, ἐμπαιγμούς, κολαφισμούς καὶ μαστιγώσεις, ὠδηγήθη βασταζῶν τὸν σταυρὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν, διὰ τὴν σταυρωθῆ. Περὶ τὴν μεσημβρίαν σταυρώνεται μεταξύ δύο ληστῶν, καὶ περὶ τὴν τρίτην ὥραν μ. μ. ἀνεφώνησε «τετέλεσται» καὶ ἐξέπνευσε παραδώσας τὸ πνεῦμα εἰς τὸν πατέρα του. Περὶ δὲ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου ἐνταφιάζεται ὑπὸ δύο ἐκ τῶν μαθητῶν του, Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας

καὶ τοῦ Νικοδήμου εἰς καινουργὴν τάφον. Τὰ ἅγια ταῦτα καὶ φρικτὰ πάθη τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἑορτάζομεν κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν. Πρὸς διαρκῆ δὲ ἀνάμνησιν αὐτῶν παρελάβομεν δι' ἀποστολικῆς διαταγῆς τὴν καθ' ὅλον τὸ ἔτος νηστείαν τῆς παρασκευῆς.

ς') *Μεγά Σάββατον.* Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, συνελθόντες οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς τοῦ λαοῦ πρὸς Πιλάτον τὸν ἡγεμόνα ἀπήτησαν νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς φύλακας, διὰ τὴν φυλάξουν τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ, φοβούμενοι μήπως οἱ μαθηταὶ τοῦ κλέψουν τὴν νύκτα τὸ σῶμά του καὶ διαδώσουν εἰς τὸν λαόν, ὅτι ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ θὰ εἶναι ἡ ἐσχάτη πλάνη χειροτέρα τῆς πρώτης. Ὁ δὲ Πιλάτος παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς φύλακας, οἱ ὁποῖοι ἐσφράγισαν τὸν λίθον καὶ ἐξησφάλισαν τὸν τάφον.

1 *Κυριακή. Ἡ ἁγία καὶ μεγάλη Κυριακή τοῦ Πάσχα.*

Αἱ μυροφόροι γυναῖκες, ὅσαι παρευρίσκοντο κατὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ Σωτῆρος, ἐπιστρέψασαι ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ εἰς τὴν πόλιν ἠτοίμασαν ἀρώματα, διὰ τὴν ἔλθουν καὶ νὰ ἀλείψουν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ τὸ μὲν Σάββατον ἠτύχασαν διὰ τὴν ἑορτήν. Περὶ ὄρθρον δὲ βαθὺν τῆς ἐπομένης Κυριακῆς μετὰ 36 ὥρας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ ἔρχονται μετὰ τῶν ἐπιταφίων ἀρωμάτων εἰς τὸ μνημεῖον. Ἐν ᾧ δὲ διελογίζοντο τίς θὰ ἀποκυλίσῃ τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, αἴφνης ἄγγελος καταβάς ἐξ οὐρανοῦ ἀπεκύλισε τὸν λίθον καὶ καθίσας ἐπ' αὐτοῦ κατεπτύχεσε τοὺς φύλακας καὶ τοὺς ἔτρεψεν

εἰς φυγὴν. Αἱ δὲ γυναῖκες εἰσῆλθαν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ τὸ μὲν σῶμα τοῦ Ἰησοῦ δὲν εὔρον, εἶδον ὅμως δύο ἀγγέλους λευκοφοροῦντας, οἱ ὅποιοι εὐαγγελίσαντες εἰς αὐτάς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ τὰς ἀποστέλλουν διὰ νὰ ἀναγγείλουν εἰς τοὺς μαθητάς του τὰ γενόμενα. Ἐν τούτοις ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης μαθόντες παρὰ τῆς Μαγδαληνῆς τὰ συμβάντα ἔδραμαν εἰς τὸ μνημεῖον. Εἰσῆλθαν δὲ ἐκεῖ καὶ μὴ εὐρόντες τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν μετὰ χαρᾶς καὶ ἐκήρυξαν τὴν ἀνάστασίν του. Ταύτην λοιπὸν τὴν χαρμύσνον Ἀνάστασιν ἐορτάζοντες κατ' αὐτὴν τὴν μεγάλην Κυριακὴν τοῦ Πάσχα ἀσπαζόμεθα ἀλλήλους τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν εἰς ἔνδειξιν, ὅτι ἐλύθη ἡ μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Θεοῦ ἔχθρα καὶ ὅτι συνεφιλιώθημεν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Σωτῆρος. Ἡ ἐκκλησία πανηγυρίζουσα τὴν κοσμοσωτήριον ταύτην ἑορτὴν ψάλλει τὸ χαρμύσνον τροπάριον «Χριστὸς ἀνέστη...», διὰ τοῦ ὁποίου διδάσκει, ὅτι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ κατεπάτησε τὸν θάνατον καὶ ἐχάρισε ζωὴν εἰς τοὺς νεκρούς.

Καθ' ὅλην τὴν διακαινήσιμον ἑβδομάδα λογιζομένην ὡς μίαν λαμπροφόρον ἡμέραν καταλύεται ἡ νηστεία.

Ἡ Παρασκευὴ τῆς Διακαινησίμου. Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

Ἐξω τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸ μέρος τῶν ἑπτὰ Πύργων ὑπῆρχεν ἀρχαιότατος ναὸς ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, ἀνεγερθεὶς περὶ τὰ μέσα τοῦ Ε' αἰῶνος ὑπὸ Λέοντος τοῦ Θρακῆ, τοῦ ἐπονομαζομένου Μακέλλη, πλησίον πηγῆς, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ἦτο ἰαματικὸν καὶ

ἐθεράπευε πολλὰς νόσους διὰ τῆς χάριτος τῆς Θεοτόκου, ἐξ οὗ καὶ ἐπονομάσθη Ζωοδόχος ἡ ὀρθότερον εἰπεῖν Ζωηφόρος Πηγὴ. Τοῦ ναοῦ τούτου τὰ ἐγκαίνια ἐπιτελεῖ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Διότι, ἀφ' οὗ ὁ ναὸς οὗτος κατηδαφίσθη ἕνεκα τῶν καιρικῶν περιστάσεων καὶ κατεχώσθη καὶ τὸ ἐντὸς αὐτοῦ ἀγίασμα καὶ ἔγινεν ἀφανές, ἀνηγέρθη διὰ βασιλικῆς ἀδείας ὠραιότερος καὶ μεγαλοπρεπέστερος τὴν 30ῆν Δεκεμβρίου τοῦ 1834· κατὰ δὲ τὴν 2^{ην} Φεβρουαρίου τοῦ 1835 ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Κωνσταντίας ὁ Β' ἔχων συλλειτουργοὺς τοὺς δώδεκα συνοδικοὺς Ἀρχιερεῖς ἐξετέλεσε μετὰ μεγάλης Ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεως τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ.

2 Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα. Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ.

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν ἀνάστασιν του κατὰ τὸ ἐσπέρας ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς μαθητάς του, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἐπιστοποίησεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀνάστασιν του, δείξας τὰς χεῖρας, τοὺς πόδας καὶ τὴν πλευρὰν του, ὁ Θωμᾶς δὲν ἦτο μετ' αὐτῶν. Ἐλεγον λοιπὸν εἰς αὐτὸν οἱ ἄλλοι μαθηταί, ὅτι εἶδαν τὸν Κύριον, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἐπίστευε, λέγων ὅτι δὲν θὰ πιστεύσῃ, ἐὰν δὲν ἴδῃ τὸν τύπον τῶν ἤλων καὶ ἐὰν δὲν βάλῃ τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸν τύπον τῶν ἤλων καὶ τὴν χεῖρά του εἰς τὴν πλευρὰν του. Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας πάλιν παρουσιάζεται ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς μαθητάς του, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἀφ' οὗ τοὺς ἐχαιρέτισε καθὼς τὴν πρώτην φοράν διὰ τοῦ «εἰρήνη ὑμῖν» λέγει εἰς τὸν Θωμᾶν φέρε τὸν δάκτυλόν σου

ἐδῶ, καὶ ἶδε τὰς χεῖράς μου, καὶ βάλε τὴν χεῖρά σου εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. Τότε ὁ Θωμᾶς ψηλαφήσας καὶ ἰδὼν ἀνεφώνησεν· «Ὁ Κύριός καὶ ὁ Θεός μου».

3 *Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα. Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων.*

Πολλαὶ γυναῖκες εὐεργετηθεῖσαι παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 32^{ου} ἔτους εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐγκατέλιπαν τὴν πατρίδα των, καὶ ἀκολουθοῦσαι τὸν διδάσκαλον, τὸν ὑπηρέτου μὲχρι τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ τάφου, ὅπου καὶ ἦλθαν ἔπειτα φέρουσαι ἀρώματα, διὰ νὰ ἀλείψουν τὸ σῶμά του. Ἐκ τούτων τῶν μύρων ἐπωνομάσθησαν καὶ μυροφόροι. Ἐξ αὐτῶν τῶν μυροφόρων γνωσταὶ εἶναι πέντε, αἱ δὲ λοιπαὶ δὲν ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν. Αὗται δὲ εἶναι: Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή μητέρα, ἡ ὁποία καὶ Μαρία τοῦ Κλωπᾶ λέγεται, Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου τοῦ Ἀντίπα, Σαλώμη ἡ μητέρα τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου καὶ Σωσάννα. Καὶ αὗται μὲν αἱ μυροφόροι. Συνεορτάζονται δὲ μετ' αὐτῶν καὶ οἱ δύο κεκρυμμένοι πρόφην μαθηταὶ τοῦ Σωτῆρος Ἰωσήφ καὶ Νικοδήμους οἱ ὑπηρετήσαντες εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν αὐτοῦ. Ἐκ τούτων ὁ μὲν Νικοδήμους ἦτο πιθανῶς Ἰεροσολυμίτης τὴν πατρίδα, ἔχων τὸ ἀξίωμα ἄρχοντος τῶν Ἰουδαίων, Φαρισαῖος τὸ τάγμα καὶ εὐπαίδευτος, πιστεύσας εἰς τὸν Χριστὸν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ κηρύγματός του προσῆλθε πρὸς αὐτὸν τὴν νύκτα (Ἰωάν. γ', 1—24). Εἰς δὲ τὸν ἐνταφιασμὸν του ἦλθε φέρων μύρ-

νης καὶ ἀλόης μίγμα ἀρωματῶδες ἕως 100 λίτρας, δεῖγμα ἀγάπης καὶ εὐλαβείας πρὸς τὸν θεῖον διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἦτο ἐκ τῆς πόλεως Ἀριμαθαίας πλούσιος καὶ εὐγενής. Οὗτος τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ἐζήτησε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ ἐκήδευσε μετὰ τοῦ Νικοδήμου. Λέγουν, ὅτι ὁ ἐν Γολγοθᾶ κῆπος, ὅπου ἐτάφη ὁ Ἰησοῦς, ἦτο κτῆμα τοῦ Ἰωσήφ, εἶχε δ' ἐκεῖ καὶ τὸν τάφον του ἔτοιμον σαμμένον εἰς πέτραν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ καιρὸς δὲν ὑπῆρχε διὰ νὰ προετοιμάσουν ἄλλον τάφον, ἔθεσεν ἐκεῖ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τοῦτο φαίνεται, ὅτι ἐννοεῖ καὶ ὁ Εὐαγγελιστῆς λέγων· «καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ» (Ματθ. κζ', 60).

4 *Τετάρτη Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα. Κυριακὴ τοῦ Παραλύτου.*

Πλησίον μιᾶς τῶν πυλῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ ὁποία ἐλέγετο προβατικὴ, ὑπῆρχε κολυμβήθρα (στέρνα) ἐπίσης προβατικὴ καλουμένη. Τὸ ὕδωρ τῆς ἐτάραττεν ἀγγελος Κυρίου ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καταβαίνων· ὁ δὲ ἀσθενὴς ὁ πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ἐθεραπεύετο ἀμέσως, καὶ διὰ τοῦτο πλῆθος ἀσθενῶν προσήρχοντο ἐκεῖ. Ἐκεῖ λοιπὸν κατέκειτο καὶ ὁ Παραλύτος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἡμέρας ταύτης, βασιανίζομενος ὑπὸ τῆς ἀσθενείας του ἔτη 38. Ὁ Ἰησοῦς τὸν εἶδε καὶ ἠρώτησεν ἂν θέλει νὰ γείνη ὑγιής· ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη· «Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν». Τότε

ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτόν· «Ἐγείραι, ἄρόν σου τὸν κράββατον καὶ περιπάτει». Καὶ εὐθὺς ὁ ἄνθρωπος ἔγινεν ὑγιής, καὶ σηκώσας τὸν κράββατόν του ἀπῆλθε χαίρων εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἡ τετάρτη τῆς Μεσοπενητηκοστῆς.

Μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ Παραλύτου οἱ Ἰουδαῖοι καὶ πρὸ πάντων οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς ἐκ φθόνου κινούμενοι κατεδίωκαν τὸν Ἰησοῦν ζητοῦντες νὰ τὸν φονεύσουν ἐπὶ προφάσει, ὅτι δὲν ἐτήρει τὸ Σάββατον, διότι ἐθεράπευε κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτήν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς τότε μὲν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας· περὶ δὲ τὰ μέσα τῆς ἑορτῆς τῆς λεγομένης Σκηνοπηγίας ἀνέβη πάλιν εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκεν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι θαυμάζοντες τὴν σοφίαν τῶν λόγων του ἔλεγον· «πῶς οὗτος οἶδε γράμματα μὴ μεμαθηκώς;» Ὁ Ἰησοῦς τότε ἐλέγξας τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν παρανομίαν των ἀπέδειξε διὰ τοῦ νόμου, ὅτι ἀδίκως ζητοῦν νὰ τὸν θανατώσουν ὡς καταφρονητὴν τοῦ νόμου, διότι ἐθεράπευσε τὸν Παραλύτον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ταῦτα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὰ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς τοῦ Παραλύτου, καὶ ἐπειδὴ εἶναι καὶ τὸ μέσον ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς, διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ἐθέσπισε τὴν ἑορτὴν ταύτην καὶ τὴν ὠνόμασε *Μεσοπενητηκοστήν*.

5 *Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα. Κυριακὴ τῆς Σαμαρείδος.*

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναχωρῶν ἐκ τῆς Ἰουδαίας διὰ

τὴν Γαλιλαίαν ἔπρεπε νὰ διέλθῃ διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἐρχεται λοιπὸν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Σιχάρ πλησίον τοῦ χωρίου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀγοράση ἄλλοτε ὁ Ἰακώβ, ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς Μεσοποταμίας, καὶ ἀφῆκεν ὡς κληρονομίαν εἰς τὸν υἱόν του Ἰωσήφ. Ἐκεῖ ὑπῆρχε καὶ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ σφζόμενον μέχρι Χριστοῦ καὶ ὀνομαζόμενον *πηγὴ τοῦ Ἰακώβ*. Πλησίον τῆς πηγῆς ἐκείνης ἐκάθισεν ὁ Ἰησοῦς, οἱ δὲ μαθηταὶ του εἶχαν ἀπέλθῃ εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ ἀγοράσουν τροφάς. Προσῆλθε τότε γυνὴ Σαμαρεῖτις ἐκ τῆς πόλεως, διὰ νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ ἐκ τοῦ φρέατος καὶ ἤρχισε νὰ συνομιλῇ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ. Ὅταν δὲ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅσα κατὰ τὸν βίον τῆς ἐπραξεν, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀφήσασα τὴν ὕδριαν ἔτρεξεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· «Ἐλθετε νὰ ἴδετε ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος γνωρίζει ὅλα ὅσα ἐπραξα· μήπως αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός;» Ἐξῆλθαν λοιπὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Παρεκάλεσαν δὲ τὸν Ἰησοῦν νὰ μείνῃ ἐκεῖ, καὶ ἔμεινε δύο ἡμέρας, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν ὄχι διὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς γυναικὸς πλέον, ἀλλὰ διὰ τὸν λόγον του. Ἐλεγον δὲ εἰς τὴν γυναῖκα· «Δὲν πιστεύομεν τώρα διὰ τὴν ἰδικὴν σου μαρτυρίαν, ἀλλὰ διότι ἠκούσαμεν καὶ εἶδαμεν μόνον, ὅτι αὐτὸς εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός».

6 *Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα. Κυριακὴ τοῦ Τυφλοῦ.*

Ἐξερχόμενος ὁ Ἰησοῦς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτῳ παρετήρησε τυφλὸν τινα ἐκ γενετῆς προβεβηκότα

τὴν ἡλικίαν καὶ ἀνεπίδεκτον ἀνθρωπίνης θεραπείας. Τοῦτον ἐλεήσας ἔπτυσε κατὰ γῆς, ἔκαμε πηλὸν καὶ ἔχρισε τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ εἶπεν· «Πήγαινε νὰ νιφθῆς εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ», καὶ τοῦτο ὄχι διότι τὸ ὕδωρ τῆς κολυμβήθρας εἶχεν ἰαματικὴν τινα δύναμιν, ἀλλὰ διὰ νὰ δοκιμασθῇ ἡ πίστις καὶ ὑπακοή τοῦ θεραπευθέντος, καὶ διὰ νὰ γίνῃ τὸ θαῦμα ἐπισημότερον καὶ γνωστόν εἰς ὅλους. Ἐπίστευσε λοιπὸν ὁ τυφλὸς καὶ ἅμα ἐνίφθη εἶδε τὸ φῶς· εἰς δὲ τοὺς ἐρωτῶντας αὐτὸν ὡμολόγησε τὸν τρόπον τῆς θεραπείας του, καὶ ὁμολογῶν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἰατροῦ ἐκήρυξεν αὐτὸν ἐνώπιον τῶν Φαρισαίων. Διὸ καὶ ὕβρισθεις ἀπεδιώχθη.

Σιλωάμ σημαίνει ἀπεσταλμένος. Ἦτο δὲ περίφημος πηγὴ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα συνηθροίζοντο εἰς τὰ πρὸς ἀνατολὰς τείχη τῆς πόλεως καὶ κατέρρεαν εἰς εὐρυχωροτάτην κολυμβήθραν, ὀνομαζομένην *Κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ*.

Ἡ Πέμπτη τῆς Ἀναλήψεως.

Μετὰ τὴν ἀνάστασιν του ὁ Ἰησοῦς διέτριψεν ἐπὶ τῆς γῆς τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ ἐνεφανίσθη ἐνδεκάκις εἰς τοὺς μαθητάς του εἰς διαφόρους τόπους, καὶ συνωμίλησε καὶ συνέφαγε μετ' αὐτῶν. Κατὰ δὲ τὴν 40ὴν ἡμέραν ἀπὸ τοῦ Πάσχα παρουσιασθεις εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὰς τελευταίας παραγγελίας, νὰ ἀναχωρήσουν καὶ νὰ κηρύξουν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τὸ Εὐαγγέλιον ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ. Παρήγγειλε δὲ νὰ μὴ ἀναχωρήσουν ἀμέσως, ἀλλὰ νὰ περιμένουν ἐκεῖ, μέχρις οὗ λάβουν δύναμιν ἐξ ὕψους.

Εἰπὼν ταῦτα ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἔφερεν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ὅπου ὑψώσας τὰς χεῖρας τοὺς πύλόγησε, καὶ ἀποχωρισθεις ἀπ' αὐτῶν ἀνελήφθη ἐν μέσῳ νεφέλης φωτεινῆς εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ἐπιφανέντες εἰς αὐτοὺς δύο ἄγγελοι εἶπαν· «Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεις ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν ἐλεύσεται πάλιν ὁν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον». Μετὰ ταῦτα οἱ μαθηταὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ὑμνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.

7 Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα.

Κατὰ ταύτην ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν 318 Θεοφόρων πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀγῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ὁ εἰς ὅλους γνωστός Ἄρειος, ὁ αἰρεσιάρχης πρωτοπρεσβύτες τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων, ἤρχισε κατὰ τὸ 318 νὰ βλασφημῇ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀποκαλῶν αὐτὸν ὄχι υἱὸν καὶ λόγον τοῦ Θεοῦ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, ἀλλὰ κτίσμα καὶ ποίημα τοῦ πατρός. Ἡ βλασφημία ἐκείνη κατετάραξε τοὺς πιστοὺς τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς Ἀλέξανδρος, ἀφ' οὗ εἰς μάτην ἐδοκίμασε νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς πλάνης διὰ συμβουλῶν καὶ παραινέσεων, τὸν ἀφώρριεν ἐπὶ τέλους καὶ διὰ τοπικῆς συνόδου τὸν καθήρεσεν. Ἄλλ' ἐκεῖνος ὄχι μόνον δὲν ἐσωφρονίσθη ἀλλ' ἐξηκολούθει νὰ ταραττῇ μέγαν τὴν Ἐκκλησίαν. Διὰ τοῦτο ὁ μέγας Κωνσταντῖνος συνεχάλεσεν

ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας τὴν Ἀγν οἰκουμένην Σύνοδον ἐκ 318 θεοφόρων Πατέρων τῷ 325 μ. Χ. Οὗτοι ἅπαντες σχεδὸν ἀνεκλήρυξαν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν υἱὸν καὶ λόγον τοῦ Θεοῦ, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ Θεὸν ἀληθινόν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, συντάξαντες καὶ τὰ ἑπτὰ ἄρθρα τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. Τὰ δὲ λοιπὰ συμπλήρωσε κατόπιν ἡ Β' οἰκουμένη Σύνοδος, καὶ οὕτως ἐστερεώθη ἡ Ὀρθοδοξία. Τὸν δὲ δυσσεβῆ Ἄρειον καὶ τοὺς ὀλίγους ὁμόφρονάς του ἐξωστράκισαν.

Εἰς τιμὴν λοιπὸν καὶ μνήμην τῶν θεοφόρων ἐκείνων Πατέρων ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία κατὰ ταύτην τὴν Κυριακὴν ἐγκωμιάζουσα καὶ γεραίρουσα αὐτοὺς ὡς ὑπερμάχους τῆς ὀρθοδοξίας. Ἀποκαλεῖ δὲ αὐτοὺς ἐγκωμιαστικῶς μυστικῶς τοῦ πνεύματος σάλπιγγας, καθαιρέτας Ἀρείου καὶ Ὀρθοδόξων προμάχους, ἀστέρας πολυφώτους τοῦ νοητοῦ στερεώματος, τῆς μυστικῆς Σιών ἀκαθαιρέτους πύργους, μυρίπνοα ἄνθη τοῦ παραδείσου, πάγχρυσα στόματα τοῦ λόγου, Νικαίας τὸ καύχημα, οἰκουμένης ἀγλαΐσμα κλπ.

8 Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα. Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς.

Μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ οἱ ἕνδεκα Ἀπόστολοι καὶ οἱ λοιποὶ μαθηταί, αἱ μυροφόροι γυναῖκες καὶ ἡ Θεοτόκος Μαρία, ἑκατὸν εἴκοσι τὸν ἀριθμόν, ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ ὀνομαζομένου Ἐλαιῶνος, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον, ὅπου ἔμεναν, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν, καὶ

ἐκεῖ προσευχόμενοι ἀνέμεναν τὴν ἔλευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐκεῖ ἐκλεχθεὶς καὶ ὁ Ματθίας ἀντὶ τοῦ προδότου Ἰούδα κατετάχθη μετὰ τῶν ἕνδεκα Ἀποστόλων.

Κατὰ δὲ τὴν δεκάτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς Ἀναλήψεως, πεντηκοστὴν δὲ ἀπὸ τοῦ Πάσχα καὶ ὦραν ἐνάτην τῆς πρωΐας ἠκούσθη ἦχος ἐξ οὐρανοῦ τοιοῦτος, ὡς νὰ ἔπνεε σφοδρὸς ἄνεμος, καὶ ἐγέμισεν ὅλον τὸν οἶκον, ὅπου ἐκάθητο οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ λοιποὶ. Εὐθὺς δὲ μετὰ τὸν ἦχον ἐφάνησαν γλώσσαι πυρός, αἱ ὁποῖαι διαμοιρασθεῖσαι ἐκάθισαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἑνὸς ἐκάστου, καὶ ὅλοι πνευματοφόροι γενόμενοι ἤρχισαν νὰ λαλοῦν ξένας γλώσσας, ὅ,τι ὑπηγόρευεν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Τότε οἱ ἐκ διαφόρων τόπων συρρεύσαντες ἐκεῖ Ἰουδαῖοι διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἀκούσαντες τὸν ἦχον ἐκείνον προσέτρεξαν διὰ νὰ μάθουν τί γίνεται, καὶ ἀκούοντες τοὺς Ἀποστόλους νὰ λαλοῦν τὰς γλώσσας τῶν τόπων, ὅπου αὐτοὶ ἐγεννήθησαν καὶ ἐτρέφησαν, ἔμειναν ἐκστατικοὶ λέγοντες· Πῶς αὐτοί, ἐνῶ εἶνε Γαλιλαῖοι, λαλοῦν τὰς ἰδικὰς μας γλώσσας; Μερικοὶ δὲ χλευάζοντες τὸ θαῦμα ἔλεγον, ὅτι τοῦτο εἶνε ἀποτέλεσμα μέθης.

Τότε σηκωθείς ὁ Πέτρος μετὰ τῶν ἕνδεκα καὶ ὑψώσας τὴν φωνὴν του ἐκήρυξεν εἰς τὸ συρρεῦσαν πλῆθος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος εἶνε ὁ Χριστός, τὸν ὁποῖον οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἐσταύρωσαν, ὁ δὲ Θεὸς ἀνέστησεν ἐκ τοῦ τάφου. Ἐκ τοῦ κηρύγματος τοῦ Πέτρου συγχι-

νηθέντες πολλοὶ ἐπίστευσαν, καὶ βαπτισθέντες προσετέθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ ἕως τρεῖς χιλιάδες.

Τὴν Δευτέραν μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν εἰς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ σοφίσαντος τοὺς Ἀποστόλους, καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα ταύτην καταλύονται αἱ νηστεῖαι.

9 Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα. Κυριακὴ τῶν ἁγίων Πάντων. Κατὰ τὴν Κυριακὴν ταύτην ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει εἰς τιμὴν πάντων τῶν ἁγίων, προφητῶν, ἀποστόλων, μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ποιμένων, διδασκάλων, ὁσίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὅχι μόνον τῶν γνωστῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγνώστων, ὅσων τὰ ὀνόματα δὲν περιελήφθησαν εἰς τὰ Μηνολόγια, στηριζομένη εἰς τὸ λόγιον τοῦ προφήτου Δαυὶδ· «ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου, ὁ Θεός». Τούτους λοιπὸν ἅπαντας τιμῶμεν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν· προσέτι δὲ τὰ τῶν ἀγγέλων τάγματα καὶ πρὸ πάντων καὶ μετὰ πάντων τὴν Θεοτόκον Μαρίαν.

Ἐνταῦθα λήγουν αἱ κινηταὶ ἑορταὶ αἱ ἐξαρθόμεναι ἀπὸ τοῦ Πάσχα, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἀρχεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ματθαίου.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ Α.Β.Υ. ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΗΠΗΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

Ἐγκριθέν διὰ τῶν Β. Διαταγμάτων τῆς 23 Μαρτίου 1905
καὶ τῆς 3 Μαρτίου 1906

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Σκοπὸς καὶ διοίκησις τοῦ Συλλόγου.

Ἄρθρον 1ον. Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου εἶνε ἡ διὰ τῆς διαδόσεως ὀφελίμων γνώσεων ἠθικῆ καὶ πνευματικῆ μόρφωσις τοῦ λαοῦ. Ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιδιώκεται διὰ τῆς δημοσιεύσεως καὶ τῆς διαδόσεως καταλλήλων βιβλίων, πινάκων, εἰκόνων, διδασκτικῶν ὀργάνων, διὰ τῆς ἰδρύσεως Ἐκπαιδευτικοῦ Μουσείου καὶ Παιδαγωγικῆς Βιβλιοθήκης, ἔτι δὲ διὰ παντὸς ἄλλου μέσου, τὸ ὁποῖον ἤθελε κριθῆ πρόσφορον ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 2ον. Τὸν Σύλλογον διοικεῖ ἐννεαμελὲς Συμβούλιον, ἀναγεσόμενον κατὰ διετίαν ὡς πρὸς τὸ ἐν τρίτον τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἐξερχομένων ἐκάστοτε διὰ κληρώσεως. Τῶν ἐξερχομένων μελῶν ἐπιτρέπεται ἡ ἐκ νέου ἐκλογή. Ἡ ἐκλογή τῶν Συμβούλων ἐνεργεῖται κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ γενικὴν συνέλευσιν

ὑπὸ τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν παρόντων ἐταίρων. Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρθρου, ὡς πρὸς τὴν διὰ κληρώσεως ἀντικατάστασιν τριῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1909, ὅτε λήγει ἡ πενταετής θητεία τοῦ νῦν ἐν ἐνεργείᾳ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 3ον. Τὸ Συμβούλιον ἐκλέγει τὸν Πρόεδρον, Ἀντιπρόεδρον καὶ Ταμίαν αὐτοῦ. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως ἢ παραιτήσεως ἐνὸς τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἐκλέγει τὸ Συμβούλιον τὸν ἀντικαταστάτην του, δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν μελῶν αὐτοῦ. Θεωρεῖται δὲ παρητημένον πᾶν μέλος τοῦ Συμβουλίου μὴ προσελθὼν ἐπὶ ἐν ὀλόκληρον ἔτος εἰς τὰς γενομένας συνεδριάσεις αὐτοῦ.

Ἄρθρον 4ον. Τὸν Σύλλογον ἐν ταῖς καθόλου σχέσεσιν αὐτοῦ ἐκπροσωπεῖ ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου. Τὸν Πρόεδρον κωλυόμενον ἀναπληροῖ ὁ Ἀντιπρόεδρος. Κωλυόμενον ἀμφοτέρων, ὀρίζει τὸ Συμβούλιον τὸν Προεδρευόντα Σύμβουλον.

Ἄρθρον 5ον. Τῶν μηνιαίων δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου ἐπιμελεῖται Ἐπιτροπή, ὀρίζουσα τὴν ὕλην τῶν βιβλίων, κανονίζουσα τὴν τάξιν τῆς ἐκδόσεως, καὶ φροντίζουσα ὅπως ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶνε ὁμαλή, ὅσον ἔνεστιν ὁμοίομορφος, ἀπέχουσα ἐπίσης καὶ τῆς ἀρχαϊζούσης καὶ τῶν δηρωδῶν ιδιωμάτων. Ἡ ἐπιτροπή αὕτη, ἐκλεγομένη κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μελῶν τοῦλάχιστον, πλήρ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ Γραμματέως, οἵτινες θεωροῦνται διαρκῆ μέλη αὐτῆς. Τὸ Συμβούλιον ἐκλέγει καὶ ἄλλας εἰδικὰς ἐπιτροπὰς, ὡσάκις κρήνη τοῦτο ἀναγκαῖον.

Ἄρθρον 6ον. Τῆς ἐκδόσεως καὶ διαδόσεως τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου ἐπιμελεῖται τὸ Συμβούλιον, μὴ ἐπιτροπομένης τῆς δωρεᾶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διανομῆς αὐτῶν.

Ἄρθρον 7ον. Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου καὶ τὸ λοιπὸν ἔμμισθον προσωπικὸν τοῦ Γραφείου διορίζονται καὶ παύονται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, τῇ προτάσει τοῦ Προέδρου. Εἰς τὸν Γραμματέα ἀνατίθεται, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Προέδρου, ἡ ἐν γένει διεύθυνσις τῶν Γραφείων καὶ ἡ ἐφορεία τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Μουσείου καὶ τῆς Παιδαγωγικῆς Βιβλιοθήκης, περὶ ὧν ὑποβάλλει κατ' ἔτος λεπτομερῆ ἔκθεσιν πρὸς τὸ Συμβούλιον.

Ἄρθρον 8ον. Ὁ Ταμίαις ἐνεργεῖ πᾶσαν εἰσπραξιν ἐπὶ τῇ βάσει ἀποδείξεως ἐξ ἐπὶ τούτῳ διπλοτύπου στελέχους, πᾶσαν δὲ πληρωμὴν δυνάμει ἐντάλματος ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Προέδρου. Ὁ Ταμίαις λογοδοτεῖ καθ' ἑξαμηνίαν πρὸς τὸ Συμβούλιον.

Ἄρθρον 9ον. Τὸ Συμβούλιον, καλούμενον ὑπὸ τοῦ Προέδρου εἰς συνεδρίασιν, θεωρεῖται ἐν ἀπαρίτῃ, παρόντων πέντε ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἀποφασίζει δὲ δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν παρόντων. Ἐν ἰσοψηφίᾳ κρίνει ἡ ψήφος τοῦ Προέδρου. Κατὰ τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου παρόσταται καὶ ὁ Γραμματεὺς, ὅστις εἰσηγεῖται ἐπὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Συλλόγου, ἄνευ δικαιώματος ψήφου, καὶ συντάσσει τὰ πρακτικὰ συνυπογράφων ταῦτα μετὰ τοῦ Προέδρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἐταῖροι καὶ Συνελεύσεις.

Ἄρθρον 10ον. Οἱ ἐταῖροι, προτεινόμενοι ὑπὸ ἐνὸς τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ γινόμενοι δεκτοί, συνεισφέρουσιν ἐτησίως ἀνὰ δρ. 20, λαμβάνονσι δὲ ἀνὰ ἐν ἀντίτυπον τῶν μηνιαίων δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου. Οἱ μὴ πληρώσαντες τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν τῶν ἐταῖροι διαγράφονται λήξαντος τοῦ ἔτους.

Ἄρθρον 11ον. Διαρκεῖς ἐταῖροι τοῦ Συλλόγου θεωροῦνται οἱ καταβάλλοντες ἐφ' ἅπαξ 300 δραχμὰς τοῦλάχιστον, ἀναγράφονται δὲ εὐεργεταῖ οἱ προσφέροντες δραχμὰς 600 τοῦλάχιστον.

Ἄρθρον 12ον. Τὸ Συμβούλιον δύναται νὰ ὀνομάσῃ διαρκεῖς ἐταῖρους, τιμῆς ἕνεκεν, καὶ τοὺς παρασχόντας ἐξαιρετικὴν ὑπαρξίαν εἰς τὸν Σύλλογον.

Ἄρθρον 13ον. Συνέλευσις τῶν ἐταίρων καλεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἅπαξ μὲν τοῦ ἔτους εἰς τακτικὴν συνεδρίασιν κατὰ μῆνα Ἰανουάριον, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις ἀποφασίῃ τὸ Συμβούλιον. Ἐν τῇ τακτικῇ Συνελεύσει ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ Συμ-

βουλίου ἢ λογοδοσία τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐκλέγονται δὲ δύο ἐλεγκταί, ἐξ ἑταίρων ἢ μὴ, πρὸς ἐξέλεξιν τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Ἄρθρον 14. Πρὸς σχηματισμὸν ἀπαρτίας τῆς Συνελεύσεως ἀρκεῖ ἡ παρουσία 25 ἑταίρων· ματαιωθείσης δὲ τῆς Συνελεύσεως δι' ἄλλειψιν ἀπαρτίας, καλοῦνται οἱ ἑταῖροι εἰς δευτέραν Συνέλευσιν, καθ' ἣν οἷσδήποτε ἀριθμὸς παρόντων ἑταίρων ἀρκεῖ πρὸς ἀπαρτίαν.

Ἄρθρον 15. Αἱ προσκλήσεις τῶν ἑταίρων εἰς Συνέλευσιν, εἴτε τακτικὴν εἴτε ἔκτακτον, δημοσιεύονται, ἐπὶ τοῦλάχιστον πρὸ τῆς Συνελεύσεως ἡμέρας, διὰ δύο ἐφημερίδων ἐκδομένων ἐν Ἀθήναις, ἀναγράφουσι δὲ τὰ θέματα, ἐφ' ὧν οἱ ἑταῖροι καλοῦνται ν' ἀποφασίσωσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Γενικαὶ Διατάξεις.

Ἄρθρον 16. Ἡ σφραγὶς τοῦ Συλλόγου φέρει ἐν κύκλῳ τὸ ὄνομα τοῦ Συλλόγου, ἐν μέσῳ δὲ ἀνοικτὸν βιβλίον.

Ἄρθρον 17ον. Τὰ ἀποτελοῦντα τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Μουσεῖον καὶ τὴν Παιδαγωγικὴν Βιβλιοθήκην θεωροῦνται ἀναπαλλοτριώτα, πλὴν τῶν διπλῶν, ὧν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνταλλαγὴ ἢ ἡ ἐκποίησης τῇ ἐγείρσει τοῦ Συμβουλίου. Ἐν περιπτώσει δὲ διάλυσεως τοῦ Συλλόγου, τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Μουσεῖον, ἢ Παιδαγωγικὴ Βιβλιοθήκη καὶ ἡ λοιπὴ περιουσία αὐτοῦ περιέρχονται εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Ἄρθρον 18ον. Τὸ παρὸν Καταστατικὸν δύναται νὰ ἀναθεωρηθῇ τῇ προτάσει τοῦ Συμβουλίου καὶ διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων τῆς ἐπὶ τούτῳ Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν ἑταίρων. Ἡ ἀναθεώρησις τῶν ἄρθρων 17ου δὲν δύναται νὰ γίνῃ, εἰμὴ διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν τριῶν τετάρτων τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἑταίρων.

ΜΕΝΙΑΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1906

- 73) *Ὁ Πεσतालότις* ὑπὸ *Ι. Διαμαντοπούλου*.
 74) *Ἡ Γῆ* ὑπὸ *Π. Ε. Πρωτοπαπαδάκη*.
 75) *Οἱ Τυφλοὶ* ὑπὸ *Γ. Δροσίνη*, μετὰ προλόγου ὑπὸ *Δ. Βικέλια*.
 76) *Οἱ Ἀγῶνες τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων* ὑπὸ *Α. Κεραμοπούλου*.

1900—1905

- 1) *Ὁ Ὄβρανός*.—2) *Ἡ Ἐκκλησία μας*.—3) *Ἡ Γῆ τοῦ πνυρός*.—4) *Ὁ Ἄνθρωπος καὶ τὸ σῶμά του*.—5) *Τὰ Ὀφελιμώτερα πτηνά*.—6) *Ὁ Στρατιώτης*.—7) *Ὁ Ὑλικὸς κόσμος*.—8) *Τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου*.—9) *Ὁ Μικρὸς Πλούταρχος, Α'*.—10) *Ἡ Ἐυρώπη*.—11) *Ὁ Κυρ Σίμος*.—12) *Ἡ Ἀρχὴ πόλις τῶν Ἀθηνῶν*.—13) *Αἱ Μέλισσαι*.—14) *Ἡ Ἀγυπτίς*.—15) *Ἡλιος Ζωὴ καὶ κίνησις*.—16) *Τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα*.—17) *Νοσήματα καὶ Μικρόβια*.—18) *Ὁ Γεωργός*.—19) *Ὁ Κολόμβος*.—20) *Ὁ μικρὸς Πλούταρχος, Β'*.—21) *Ὁ Χαρακτήρ*.—22) *Ἡ Βασίλισσα Βικτωρία*.—23) *Ὁδηγὸς τῆς Οἰκοδομητικῆς*.—24) *Ὁ Ἐθνικὸς Πλοῦτος, Α'*.—25) *Μάρτυρες τῆς Ἐπιστήμης*.—26) *Ἡ Ρωσία*.—27) *Ὁ Ἐθνικὸς Πλοῦτος, Β'*.—28) *Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος*.—29) *Τὸ Δένδρον*.—30) *Ἱστορία ἐνὸς πλουσίου*.—31) *Πρῶται βοήθειαι*.—32) *Ὁ Μικρὸς Πλούταρχος, Γ'*.—33) *Ἀνεκδοτὰ ζώων*.—34) *Τὰ ἄνθη*.—35) *Βενιαμὴν Φραγκλῖνος*.—36) *Ὁ Βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ*.—37) *Αἱ Ὄρνιθες*.—38) *Αἱ Γειτόνισσαι*.—39) *Τὸ Γάλα*.—40) *Οἱ Ἀγροναῦται*.—41) *Ὁ Καθαρὸς ἀῆρ*.—42) *Οἱ Τρεῖς Μεγάλοι Ἱεράργαι*.—43) *Οἱ Μετανάσται*.—44) *Ὁ Οἶνος*.—45) *Τὸ Κράτος τοῦ Πλοῦτου*.—46) *Οὐασιγκιτῶν*.—47) *Ὁ Μεταξοσκώληξ*.—48) *Ἀνακαλύψεις τοῦ 19ου αἰῶνος*.—49) *Τὸ Βρέφος*.—50) *Φροιδερῖκος ὁ Μέγας*.—51) *Ἀποταμίευσις*.—52) *Ὁ καπνός*.—53) *Σουηδία*.—54) *Τὸ Ψάρευμα*.—55) *Ἱστορία τῆς Μετάξης*.—56) *Ὁ Ἀυτοκράτωρ Ἡρόκλητος*.—57) *Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας*.—58) *Τὰ Μεταλλεῖα*.—59) *Ἐκ τῶν Ἑθιμῶν τοῦ Πλουτάρχου*.—60) *Ἡμερολόγιον Ἐρμηίου*. 61) *Ἡ Μακροβιότης* ὑπὸ *Γ. Α. Λαμπροπούλου* ἱατροῦ. 62) *Συλλογαὶ Φυσικῆς Ἱστορίας* ὑπὸ *Γ. Δροσίνη*. 63) *Ἡ Ἰταλία* ὑπὸ *Χ. Ἀγγίλου*. 64) *Τὰ θηρία, κατὰ τὸ γαλλικὸν ὑπὸ τῆς Κας Α. Ο.* 65) *Πειράματα Φυσικῆς* ὑπὸ *Β. Αἰρινήτου*. 66) *Ἄσωτοι υἱοὶ διήγημα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ* ὑπὸ *Ἰουλιαν Ν. Κροβίου*. 67) *Ἡ Ὅρασις* ὑπὸ *Μ. Νεοκλ. Καλαθεοῦ* ὀφθαλμιάτου. 68) *Ὁ Μικρὸς Κτηνοτρόφος* ὑπὸ *Ρ. Δημητριάδου*. 69) *Ἡ Ἐδνυχία* ὑπὸ *Α. Π. Πολυμήτη*. 70) *Γεωλογία* ὑπὸ *Γεωργίου Π. Βουγιούκα*. 71) *Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς* ὑπὸ *τοῦ καθηγ. Π. Καρολίδου*. 72) *Ἡ Γυμναστικὴ* ὑπὸ *Ι. Χρυσάφη*.

ΛΕΠΤΑ 40

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὀδὸς Ἀκαδημίας, ἀριθμὸς 42.